

SUITSEV JUMAL
või
Reis sisemisse maailma

WILLIS GEORGE EMERSON

Illustratsioonid: JOHN A. WILLIAMS

CHICAGO
FORBES & COMPANY 1908. a

"Ta on Jumal, kes istub keskel, maa nabal, ja ta on religiooni selgitaja kogu inimkonnale."

– Platon.

I osa

Autori eessõna

Kardan, et pealtnäha uskumatu lugu, millega kavatsen end siduda, loetakse moonutatud intellekti ülimalt sisemuutuse tulemuseks, võimalik, et ka imeliste saladuste paljastavaks glamuuriks, mitte kui tõesteks võrreldamatute kogemuste üleskirjutisteks, mis on seotud kellegi Olaf Janseniga, kelle kõnekas hullus käivitas mu kujutlusvõime nii, et kõik analüütilise kriitika mõtted on sellega seoses hajutatud.

Marco Polo kahtlemata niheleks kohmetult oma hauas kummalise loo peale, mida olen kutsunud kroonikaks; lugu on sama kummaline kui Münchauseni lugu. Samuti on veider, et mina, uskmatu, peaks redigeerima kellegi Olaf Janseni lugu, kelle nimi on nüüd esmakordselt antud maailmale, kuid kes peab siin pärast reastuma kui maa üks kuulsusi.

Ma vabalt tunnistan end süüdi tema väidete mitteratsionaalsete analüüside tunnistamises, kuid pistmist on sügava müsteeriumiga, mis käsitleb külmunud Põhja, mis on sajandeid nõudnud teadlaste ja samamoodi võhikute tähelepanu.

Ükskõik kui palju need ka ei erineks mineviku kosmograafilistest käsikirjadest, nendele lihtsatele avaldustele võidakse toetuda kui salvestistele asjadest, mida Olaf Jansen väidab oma silmadega näinud olevat.

Olen endalt sadu kordi küsinud, kas on võimalik, et maailma geograafia on puudulik ja et Olaf Janseni jahmatav jutustus on põhjendatud olenemata tõendatavatest faktidest. Lugeja on ehk võimeline vastama nendele küsimustele oma rahuloluks, aga süvenedes käesoleva jutustuse kroonikasse võib ta jõuda veendumusele. Kuid mõnikord olen isegi segaduses, kas mulle on olnud sunnitud peale abstraktne tõde *ignes fatui* targast ebausust, või kas seni aktsepteeritud faktid on lõppude-lõpuks rajatud valelikkusele.

Võib juhtuda, et tegelikult ei olnud Apollo kodu Delphi vaid sellest vanem maa-keskus, millest Platon räägib: "Apollo tõeline kodu on hüperborealaste seas, igavese elu maal, kus mütoloogia räägib meile kahest turteltuvist, kes lendavad maailma kahest vastandlikust lõpust kohtuma selles õiglasel piirkonnas, mis on Apollo kodu. Tõepoolest, vastavalt Hecataeusele sündis Apollo ema Leto Jäämere saarel kaugel Põhja-äärsele taga."

See ei ole minu eesmärk püüda arutleda jumaluste teogooniast ega maailma kosmogooniast. Minu lihtne ülesanne on valgustada maailma, mis puudutab senini tundmatut universumi osa, nagu see oli nähtud ja kirjeldatud vana norralase Olaf Janseni poolt.

Üksteist rahvust osalevad või on panustanud riskantsesse töösse, püüdes lahendada Maa üht järelejäänud kosmoloogilist mõistatust.

On olemas ütlus mis on sama iidne kui mäed, et "tõde on kummalisem kui väljamõeldis," ning kõige ehmatavalmal viisil on see aksioom mulle kohale jõudnud viimase kahe nädala jooksul.

See oli vaid kell kaks hommikul, kui mind äratas kosutavast unest jõuline uksekellukese helistamine. Varajaseks rikkujaks osutus sõnumitooja norralase Olaf Janseni kirjaga: "Ma olen surmavalt haige. Aeg on kätte jõudnud." Kutse oli tungiv ja ma ei raisanud aega valmistudes tema palvele vastama.

Võibolla peaksin siin selgitama, et Olaf Jansen, mees, kes üsna hiljuti tähistas oma 95. sünnipäeva, on viimane pool tosinat aastat elanud üksi tagasihoidlikus puumajas mööda Glendale teed välja sõites, lühikese jalutuskäigu kaugusel Los Angelese ärilinnaosast, Californias.

See oli vähem kui kaks aastat tagasi ühel pärastlõunasel jalutuskäigul, mil mind köitis Olaf Janseni maja ja selle kodune ümbrus, selle omanik ja valdaja, kellest sain ma hiljem teada, et ta on iidsete Odini ja Thori kummardaja.

Tema näos peegeldus leebus ja lahke väljendus – selle mehe innukates hallides silmades, kes oli elanud üle üheksakümne aasta; ja pealegi, üksinduseaisting äratas minu sümpaatia. Veidi kühnus ja tema käed, haagitud selja taha, nii kõndis ta edasi-tagasi aeglase ja mõõdetud sammuga, päeval, mil me esmakordselt kohtusime. Ma ei suuda öelda, mis eriline motiiv ajendas mind minu jalutamist katkestama ja tõukas temaga vestlusesse. Tal tundus olevat hea meel kui ma ütlesin talle viisakusi puitmaja atraktiivsuse kohta ja hästi hooldatud väentaime ja lillekobarate rohkuse üle tema akendel, katusel ja kaugeleulatuval verandal.

Varsti avastasin, et minu uus tuttav ei olnud tavaline inimene vaid oli sügav ja erudeeritud märkimisväärse tasemeni; mees, kes oma pika elu hilisematel aastatel oli kaevunud sügavale raamatutesse ja oli saanud tugevaks meditatiivse vaikuse jõus.

Ma julgustasin teda rääkima ja varsti sain teada, et ta oli elanud vaid kuus või seitse aastat Lõuna-Californias kuid oli eelnevalt veetnud tosin aastat ühes Lähis-Ida riikidest. Enne seda oli ta kalur Norra piirkonna ranniku Lofoden'i saarte piirkonnas, kust ta oli teinud reisi veel kaugemale põhja Teravmägedele ja isegi Franz Josephi maale.

Kui hakkasin tegema ettevalmistusi lahkumiseks, tundus mulle, et tal oli vastumeelsus mul minna lasta ja ta palus mul jälle tulla. Kuigi hetkel ma ei mõelnud seda, mäletan nüüd, et ta tegi omapärase märkuse kui hüvastijätul oma käe ulatasin. "Tulete jälle?" küsis ta. "Jah, te tulete jälle mõnel päeval. Olen kindel et tulete; ja ma näitan teile oma raamatukogu ja räägin palju asju, millest te pole iial unistanud, nii imelistest asjadest, et võibolla te ei suuda mind uskuda."

Naerdes kinnitasin talle, et ma ei oleks valmis mitte ainult taas tulema, vaid oleks valmis uskuma mida iganes ta võiks valida mulle jutustamiseks oma reisidest ja seiklustest.

Järgnevatel päevadel sain Olaf Janseniga rohkem tuttavaks ja vähehaaval jutustas ta mulle oma loo, nii vahva, et tema tõeline julgus vaidlustas targutamise ja uskumuse. Vana norrakas väljendas ennast alati nii suure tõsiduse ja siirusega, et vaimustusin tema kummalistest jutustustest.

Siis tuli sõnumitoojaga kutse sel ööl ja tunni jooksul olin Olaf Janseni puitmajas.

Ta oli väga kärsitu pikast ootamisest, kuigi pärast väljakutset olin tulnud kohe tema juurde.

"Ma pean kiirustama," hüüatas ta samal ajal kui võttis vastu mu tervituskäe. "Mul on palju öelda mida sa veel ei tea ja ma ei usalda kedagi peale sinu. Ma tean," jätkas ta kiiruga, "et ma ei ela ööd üle. Käes on aeg liituda mu isadega suures unes. "

Kohendasin patju, et teha ta olemine mugavamaks ja kinnitasin talle, et mul on hea meel teenida teda igal võimalikul viisil, sest olin hakanud mõistma tema seisundi tõsidust.

Tunni hilisus, ümbritsev vaikus, võõrastav üksindustunne sureva mehega koos tema imeliku looga, kõik kombineeritult pani mu südame kiiremalt ja tugevalt põksu- ma koos tundega, mille jaoks ei ole mul nime. Tõepoolest oli palju kordi sel ööl koos vana norrakaga diivanil, ja on olnud palju kordi sellest ajast peale, kui tunne, pigem veendumus vallutas võimsalt mu hinge ja mulle näis, et ma ainult ei uskunud seda vaid ka tegelikult nägin kummalist maad, imelikke inimesi ja kummalist maailma, millest ta rääkis ja kuulsin vägevast tuhande tugeva häälega orkestrikoori.

Juba üle kahe tunni näis ta olevat õnnistatud peaaegu üliinimliku jõuga, rääkides kiiresti ja ratsionaalselt. Lõpuks andis ta minu vallata teatud andmeid, jooniseid ja rohmakaid kaarte. "Need," ütles ta lõpetuseks "jätan ma teie kätte. Kui saan teie lubaduse, et annate need maailmale, suren ma õnnelikuna sest ma tahan, et inimesed saaksid tõe teada, sest siis saavad kõik mõistatused jäätunud Põhjamaa kohta selgitatud. Pole mingit võimalust, et sa kannataksid seda mida mina kannatasin. Nad ei pane sind raudu ega sulge sind hullumajja sest sa ei räägi oma lugu vaid minu; ja mina, tänu jumalatele Odinile ja Thorile, olen juba hauas ja nii kättesaamatu usumatutele, kes tahaksid taga kiusata."

Mõtlemata kaugeleulatuvatele tagajärgedele mis töotasid põhjustada või ennusta- da palju unetuid öid, mille kohustus võis mulle tuua, andsin talle oma käe ja lubaduse täita ustavalt tema surmaeelne soov.

Kui päikekiired kaugele itta üle San Jacinto paistma hakkasid, eemaldus Olaf Janseni hing ja ma olin üksi koos surnuga, mehega, kes oli olnud navigaator, maade- avastaja ja Odini ja Thori kummardaja, kelle kogemused ja reisirid sellel alal olid kordumatud maailma ajaloo.

Ja nüüd, pärast viimase kurva riituse maksmist selle kummalise mehe eest Lofodeni saartelt ning veel kaugemale "põhja poole Ho!", julge jäätunud piirkondade maadeuurija, kes oma lõpuaastatel (pärast seda kui ta oli ületanud 80 aasta vanusepiiri) oli leidnud vaigse rahu pelgupaiga päikeselises Californias, olin ma kohustatud tema loo avalikustama.

Aga kõigepealt laske mul enesele lubada üht või kaht mõtet:

Põlvkond järgnemas põlvkonnale, ja traditsioonid udusest minevikust on edasi antud esiisalt pojale, kuid mingil kummalisel põhjusel huvi jää-lukustatud tundmatuse vastu ei alane koos taanduvate aastatega, seda nii asjatundmatu kui õpetlase mõtetes.

Igal uuel põlvkonnal erutab rahutu impulss inimeste südameid, et vallutada Arktika salajane kants, ümbritsev vaikus, liustike maa, külmade vete ja tuulte hoovused, mis on kummaliselt soojad. Silmnähtavalt kasvab huvi mäesarnaste jäämägede vastu ja hellitatakse imestamapanevaid mõttekonstruktsioone maakera raskuskesk-
mest, loodete hällist, kus vaaladel on oma lasteaiad, kus kompassinõel läheb hulluks, kus virmalised valgustavad ööd ja kus vaprad ja julged iga põlvkonna hinged söandavad ette võtta ja uurida, trotsides "kaugeima Põhja" ohtusid.

Üks viimaste aastate lootustandvamaid töid on William F. Warreni "Paradiis on leitud, või inimrassi häll põhjapoolusel". Oma hoolikalt ettevalmistatud kõites komistas härra Warren peaaegu oma varbaga vastu tõde, sellest jäi puudu vaid juuksekarva paksus – juhul kui vana norraka ilmutus tõeks osutub.

Teadlane dr Orville Livingston Leech ütleb ühes oma hiljutises artiklis: *"Võimalused Maa seesmisest maast kõitsid esmakordselt mu tähelepanu kui ma leidsin Suure Järvistu kaldalt geoodi. Geood on kerakujuline ja näiliselt kõva kivi aga kui see on katki, osutub see õõnsaks ja on kaetud kristallidega. Maakera on ainult geoodi suurem vorm ja seaduspärasus, mis lõi geoodi selle õõnsa vormiga on vorminud kahtlemata samamoodi ka Maa."*

Esitades selle peaaegu uskumatu loo teema, mida jutustab Olaf Jansen, ja täiendatud mulle usaldatud käsikirjaga, kaartidega ja eskiisidega, sobib sellesse eessõnasse järgmine tsitaat:

"Alguses lõi Jumal taeva ja maa ja maa oli ilma vormita ja tühi." Ja ka: "Jumal lõi inimese oma näo järgi." Seega, isegi asjade materjalis peab inimene olema Jumala sarnane, sest ta on Isa sarnane.

Inimesed ehitavad maja endale ja perele. Varikatused või verandad puuduvad ning on teisejärgulised. Hoone on tõesti konstrueeritud sisemiste mugavuste jaoks.

Olaf Jansen annab minu kui tagasihoidliku instrumendi kaudu põrutava teadaande, et sarnasel viisil lõi Jumal maa "sisemuse" jaoks – see tähendab – oma maad, mered, jõed, mäed, metsad ja orud koos selle muude sisemiste mugavustega; kuid väljaspool maapinda on üksnes veranda, vestibüül, kus asjad kasvavad sarnaselt kuid hõredalt nagu samblikud mäenõlval, klammerdudes kindlameelselt paljalt olemasolu jaoks.

Võta munakoor ja murra mõlemast otsast välja tükk, sama suur kui selle pliiatsi ots. Eemalda selle sisu ning siis saad täiusliku esitluse Olaf Janseni maast. Vahemaa sisepinnast välispinnani on tema sõnul umbes 480 km. Raskuskese ei ole maa keskmes vaid koore või pinnase keskel; seega kui maakoore või kesta paksus on 480 km, on raskuskese 240 km allpool pinda.

Arktika maadeavastajad räägivad oma logiraamatutes meile nõela sukeldumisest kui laev seilab teadaolevates kaugeimates põhja piirkondades. Tegelikult on nad kõverjoonel; kooriku äärel, kus gravitatsioon on geomeetriliselt suurenenud ja kuigi elektrivool näiliselt sööstab põhjapooluse idee pettekujutluse suunas, siiski see sama elektrivool langeb taas ja jätkab oma kursiga lõuna suunas piki maakoore sisepinda.

Kapten Sabine annab oma töö lisas eksperimentide ülevaate, et määrata pendli kiirendus eri laiuskraadidel. Paistab, et see tulenes Peary ja Sabine koostööst. Ta ütles: "Juhuslik avastus, et pendel, mis on viidud Pariisist ekvaatori lähistelega, suurendas oma võnkumise aega, andes esimese sammu meie praegustele teadmistele,

et maakera polaartelg on väiksem kui ekvatoriaalne; et maakera gravitatsioonijõud suureneb järk-järgult ekvaatorilt pooluste suunas."

Vastavalt Olaf Jansenile oli alguses see vana meie maailm loodud ainult "sisemiseks" maailmaks, kus asuvad neli suurt jõge – Eufrat, Pison, Gihon ja Hiddekel. Needsamad jõgede nimed kui neid rakendati jõgedele "väljaspool" Maa pinnal, on puhtalt traditsioonilised, ulatudes antiikajast kaugemale inimmällu.

Norrakas Olaf Jansen väidab, et suure mäe otsas, nende nelja jõe purskkaevu-
algallika lähedal on ta avastanud ammukadunud "Eedeni aia", tõelise maa naba ning on kulutanud üle kahe aasta, et õppida ja maad kuulama sellel imekaunil "sisemisel" maal, ülevoolav koos tohutu taimestikuga ja rikas hiiglaslike loomade poolest; maa, kus inimesed elavad sajandite vanuseni pärast Metuusala ja muude Piiblitegelaste aegu; piirkonnas, kus veerand "sisemist" pinda on vesi ja kolmveerand on maa; kus on suured ookeanid ja paljud jõed ja järved; kus linnad on ehituselt ja toreduselt ülivõrdes; kus transpordiliigid on kaugel ees meie uhketest saavutustest nii nagu meie oleme ees "tumedaima Aafrika" elanike tasemest.

Maa siseläbimõõt on umbes 960 km vähem kui Maa tunnustatud välisläbimõõt. Selle ühetaolises tohutu vaakuumi keskmes on elektrienergia baas – tuhmpunase tulekera hiigelpall – mitte jahmatavalt särav, kuid mida ümbritseb valge kerge helendav pilv, andes välja ühtlast soojust ja see on leidnud oma koha sisemise ruumi keskmes muutumatu gravitatsiooniseadusega. See elektrikilv on "sisepoole" inimestele teada kui "Suitseva Jumala" elupaik. Nad usuvad, et see on "Kõigekõrgema" troon.

Olaf Janseni tõttu meenus mulle kuidas vanadel koolipäevadel tutvusime kõik laboratoorse tsentrifugaalpumba pöörlemise demonstratsiooniga, mis tõestas selgelt, et kui Maa oleks tahke, oleks selle ümber oma telje pöörlemise kiirus lõhkunud selle tuhandeks killuks.

Vana norrakas väitis samuti, et Maa kaugeimast punktist Teravmägede ja Franz Josephi maa saartel võib näha igal aastal haneparvi, kes lendavad veelgi kaugemale põhja – nagu meremehed ja maadeavastajad oma logiraamatutes registreerinud on. Pole teadlast, kes oleks piisavalt hulljulge püüdmaks seletada, isegi omaenda rahuloluks, millisele mehhanismile toetub nende tiibadega lindude peen instinkt. Kuid Olaf Jansen on andnud meile kõige mõistlikuma selgituse.

Jäävaba mere olemasolu Põhjamaal on samuti selgitatud. Olaf Jansen väidab, et niiõelda põhjapoolne ava, sissekäik või auk on läbimõõduga umbes 2240 km. Seoses sellega, lugegem, mida maadeavastaja Nansen kirjutab oma raamatus leheküljel 288: "Mul pole kunagi olnud nii oivalist seilamist. Edasi põhja poole, pidevalt põhja, hea tuulega, nii kiiresti kui aurujõud ja purjed meid kanda suudavad, avamerel miil miili järel, vahikord vahikorra järel, läbi nende tundmatute piirkondade, aina vabamaks ja vabamaks jääst, keegi võiks peaaegu öelda: 'Kui kaua see kesta võib?' Pilk pöörduv alati põhja suunda kui keegi sillal sammub. See on piidlemine tulevikku. Aga siin on alati ees sama tume taevast, mis tähendab avamerd." Veel, *Norwood Review of England* ütleb oma 10. mail 1884. a väljaandes: "Me ei tunnista, et kogu poolus on jäätunud – kord avaneb suure jääbarjääri sees maadeavastajale uus maailm, kus kliima on leebe samamoodi kui Inglismaal, ja seejärel – palsamlik nagu Kreeka saartel."

Olaf Jansen väidab, et mõned jõed "sees" on voolava vee mahult suuremad kui meie Mississipi ja Amazonase jõed kokku; tõepoolest, suursuguse loob pigem nende

laius ja sügavus mitte nende pikkus ja oma suudmetes on need jõed vägevad kui need voolavad põhja ja lõuna suunas piki Maa sisepinda; ja et leitud on ülisuuri jäämägesid, mõned neist 24 ja 32 km laiused ja pikkuselt 64-160 km.

Kas pole kummaline, et pole kunagi leitud jäämäge Arktika või Antarktika ookeanis, mis ei koosne värskest veest? Kaasaegsed teadlased väidavad, et külmumine kõrvaldab soola, kuid Olaf Jansen väidab muud.

Jaapani ja Hiina *Ancient Hindoo* teostes, samuti nagu ka Põhja-Ameerika mandri väljasurnud suguharude hieroglüüfikirjades räägivad kõik päikese kummardamise kombest; ja see on võimalik Olaf Janseni ilmutuste üllatavas valguses, et sisemaailma inimesed, ahvatletud eemale päikesepaiste poolt, kuna see paistis maa sisepinna peale, kas siis läbi põhjapoolse või lõunapoolse avause, läksid tülli "Suitseva Jumalaga", tohutu samba või elektrienergia emapilvega ja väsinud oma pidevalt kergest ja meeldivast keskkonnast, järgnesid heledamale valgusele ja läksid lõpuks kaugemale jäävööst ja valgusid laiali "välisel" Maa pinnal üle Aasia, Euroopa, Põhja-Ameerika ning hiljem Aafrika, Austraalia ja Lõuna-Ameerika.¹

Tähelepanuväärne on asjaolu, et lähenedes ekvaatorile on inimesed pikkuselt aina lühema kasvuga. Aga Lõuna-Ameerika patagoonlased on ilmselt ainsad aborigeenid Maa keskmes, kes tulid läbi ava tavaliselt määratletud kui lõunapoolus ja nad on kutsutud hiiglase rassiks.

Olaf Jansen väidab, et alguses loodi maailm Universumi Suure Arhitekti poolt, et inimesed võivad eluneda selle "sise"pinnal, mis on sellest ajast peale olnud eluase-meks "väljavalitutele."

Need, kes olid välja aetud "Edeni aiast" tõid endaga kaasa nende traditsioonilise ajaloo.

"Seespool" elavate inimeste ajalugu sisaldab jutustust peibutavast Noa loost ja laevast, millega oleme tuttavad. Ta seilas ära, nagu seda tegi Columbus, teatud sissepääsust võõrale maale, millest ta oli kuulnud et see asetseb kaugemal Põhjast, võttes kaasa endaga kõiksuguseid koduloomi väljadelt ja linde õhust kuid hiljem ei ole kunagi temast kuulnud.

Alaska põhjaaladelt ja veel sagedamini Siberi rannikult on leitud luuväljasid, mis sisaldavad elevandi kihvu nii suurtes kogustes, et see võib viidata antiikaja matmis-kohtadele. Olaf Janseni jutustuses on need pärit väga kiiresti siginevatelt loomadelt, kellest elu kubiseb sisemaailma põldudel ja metsades ja arvukate jõgede kallastel. Materjalid koguti kokku ookeanihoovustega, või kuhjati liikuva jääga ja on kogunenud nagu ajupuit Siberi rannikul. See on kestnud juba ajajärke ja sellest need salapärased kondiväljad.

Sellele teemale on William F. Warren oma raamatus lehekülgedel 297 ja 298 juba viidanud, öeldes: "Arktika kivimid räägivad kadunud Atlantisest palju imelisemalt kui Platon. Fossiilsed Siberi elevandiluust süngid ületavad kõiki omataolisi maailmas. Vähemalt Pliniuse päevilt alates on neid pidevalt kasutatud ning on ikka veel nende

¹ Järgnev tsitaat on märkimisväärne: "Sellest järeldub, et inimesed, väljunud oma emapiirkonnast, on ikka veel kindlaks määramata kuid mitmed kaalutlused näitavad, et nad olid pärit põhjast ja on kiirena liikunud mitmes suunas; et nende ränded on pidevalt põhjast lõunasse." – M. le Marquis G.de Saporta, populaarteaduslikus Montly's, oktoober 1883, lk 753.

peamine varustamise peakorter. Mammutite jäänused on nii rikkalikud, et Gratacap ütleb: 'Tundub, et Põhja-Siberi saared on üles ehitatud tuubil täis luudest.'

Teine teaduskirjanik, rääkides Uus-Siberi saartest, Lena jõe põhjapoolsest suudmest, kirjeldab asja nii: 'Igal aastal on kaevatud maa seest suurtes kogustes elevantiluid. Tõepoolest, mõned saared ei kujuta endast arvatavalt midagi muud kui triiv-puidu kuhjumist ja mammutite kehasid ja muud ennemuistsete loomade külmunud kooslust.' Sellest võime järeldada, et aastate jooksul, mis on möödunud Siberi hõivamisest venelaste poolt, on kogutud rohkem kui kaksikümmend tuhat kasulikku mammutikihva."

Aga nüüd Olaf Janseni loost. Annan selle üksikasjalikult nagu on sätestatud tema käsikirjas ja kootud loosse nii nagu tema need koostas; on teatud tsitaate Arktika uurimise hilisematest teostest, mis näitab, kui hoolikalt vana norrakas võrdles oma enda kogemusi teiste laevareisijate kogemustega külmunud Põhja.

Nii kirjutas Odini ja Thori jünger:

II osa

Olaf Janseni lugu

Minu nimi on Olaf Jansen. Olen norrakas kuigi sündisin väikeses Vene sadamalinna Uleåborg'is (praegune Soome linn Oulu) Botnia lahe idarannikul Läänemere põhjatiival.

Mu vanemad olid kalapüügireisil Botnia lahes ja sisenesid sellesse Vene linna Uleåborgi minu sündimise ajal 27. oktoobril 1811. aastal.

Minu isa Jens Jansen sündis Rodwig'is Skandinaavia rannikul Lofoden saarte lähedal kuid pärast abiellumist tegi oma koduks Stockholmi, sest mu ema inimesed elasid selles linnas. Seitsmeaastaselt hakkasin koos isaga käima kalapüügil piki Skandinaavia rannikut.

Juba varakult tundsin huvi raamatute vastu ja üheksa aasta vanuselt pandi mind erakooli Stockholmis, olles seal neljateistaastaseni. Pärast seda osalesin korrapäraselt kõigil isa püügireisidel.

Minu isa oli mees pikkusega 189 cm ning kaalus üle 95 kg, tüüpiline Norra mees kõige karmimat sorti, kes oli võimeline rohkem vastupidavust ilmutama kui keegi teine keda kunagi teadnud olen. Ta valdas leebust naiste pehmel moel kuid tema meeledindlus ja tahtejõud oli kirjeldamatu. Tema tahe oli purustamatu.

Olin 18aastane kui alustasime oma viimast reisi kaluritena, mille tulemuseks oli kummaline lugu, mille pean edastama maailmale – kuid mitte enne kui olen lõpetanud oma maise palverännaku.

Ma ei söanda lubada fakte kui tean, et ma elan nende avaldamise ajal, kartes sellest tulenevat alandust, vangistamist ja kannatusi. Ennekõike pandi mind raudu vaalapüügi laeva kapteni poolt, mis päästis mu muudel põhjustel kui ma ütlesin tõde imelistest avastustest, tehtud minu isa ja minu poolt. Aga see oli vaid minu piinade algus.

Pärast nelja aastat ja kaheksat kuud äraolekut jõudsin Stockholmi, et leida oma ema, kes suri eelmisel aastal ja vara, mis jäi mu ema tuttavate valdusesse – aga see kõik korraga käis mulle üle jõu.

Kõik oleks võinud olla hästi kui oleksin saanud kustutada oma mälust loo meie seiklusest ja mu isa kohutavast surmast.

Lõpuks ühel päeval jutustasin üksikasjalikult loo oma onule Gustaf Osterlindile, märkimisväärse varandusega mehele ja kihutasin teda tagant varustama minu jaoks ekspeditsiooni, et teha teine merereis imelisele maale.

Alguses ma arvasin, et ta pooldas minu plaani. Ta näis huvitatud ja kutsus mind teatud ametnike jutule, et selgitada neile, mida temalegi, lugu meie reisist ja avastustest. Kujutage ette minu pettumust ja õudust kui minu jutustustuse lõppedes oli mu onu teatud paberid allkirjastanud ja ette hoiatamata leidsin end vahistatuna ja rutakalt eemal masendavas ja kardetavas vangistuses hullumajas, kus ma viibisin 28 aastat – pikka, tüütut, inetut kannatuseaastat!

Ma ei lakanud iial tõendamast oma tervet mõistust ning protesteerimast minu ebaõiglase vangistamise vastu. Lõpuks vabanesin 17. oktoobril 1862. aastal. Minu onu oli surnud ja mu noorepõlve sõbrad olid jäänud võõraks. Tõepoolest, mehel üle viiekümne aasta vana, kelle ainus teadaolev saavutus on see, et on hullumeelne, ei ole sõpru.

Ma ei teadnud mida teha kuid pöördusin instinktiivselt sadama poole, kus oli kinnitatud rohkearvuliselt kalapaate ning nädala jooksul olin pardal Yan Hansen nimelise kaluriga, kes alustas pikka kalapüügireisi Lofodeni saartele.

Siin osutusid mu varasemate aastate koolitused väga suurteks eelisteks, eriti võimaluses ennast kasulikuks teha. See oli vaid muude reiside algus ning olles vähenõudlik majanduses, olin paari aasta pärast võimeline omama isiklikku püügiprikki.

27 aasta kestel selle järel seilasin merel kalamehena, viis aastat töötasin teistele ja viimased 22 enda jaoks.

Kõigi nende aastate jooksul olin kõige hoolsam raamatu-üliõpilane, samuti tegin kõva tööd oma äritegevuses, samas olin väga ettevaatlik rääkimast kellelegi lugu, mis käsitles minu isa ja minu tehtud avastusi. Isegi sel hilisel päeval ma kardaksin, et keegi saab näha või teada asjadest, mida ma olen kirjutanud ning minu valduses olevatest dokumentidest ja kaartidest. Kui mu päevad on maa peal lõppenud, pärandan ma kaardid ja dokumendid, mis heidavad valgust ja loodan, et on kasuks inimkonnale.

Mälestus minu pikast vangistusest koos hulludega ja kõik need jubedad ahastused ja kannatused on liiga eredad, et ma ei saa loobuda täiendavatest võimalustest.

Aastal 1889 müüsin oma kalapaadid ja leidsin, et mul oli kogunenud täiesti piisavalt varandust, et sellest jätkuks ülejäänud eluks. Siis tulin ma Ameerikasse.

Tosin aastat oli mu kodu Batavia lähedal Illinois'is, kus kogusin enamiku raamatuid oma praegusesse raamatukokku kuigi tõin kaasa ka palju valikköiteid Stockholmist. Hiljem tulin Los Angelesse, saabudes siia 4. märtsil 1901. Mäletan kuupäeva hästi, sest see oli president McKinley teise ametisse astumise päeval. Otsin selle tagasihoidliku kodu ja tegin kindlaks, et siin on mul privaatne peatuspaik

varjavate isikliku viinapuu ja viigipuuga ja minu raamatud minust, et teha kaardid ja joonised uutest maadest mida olime avastanud, samuti kirjutada üksikasjalikult lugu hetkest, mil mu isa ja mina Stockholmist lahkusime kuni traagilise sündmuseni, mis lahutas meid Antarktika ookeanis.

Mäletan hästi, et lahkusime Stockholmist meie kalapüügi-luubil kolmandal päeval aprillil 1829 ja sõitnud lõunasse, jäi Gothlandi saar vasakule ja Oelandi saar paremale. Paar päeva hiljem õnnestus meil järsk pööre Sandhommar Point'is ja rajada teed läbi merekitsuse, mis eraldab Taanit Skandinaavia rannikust. Vahepeal põikasime kristlaste linna ja kui olime puhanud kaks päeva, siis startisime ümber Skandinaavia ranniku lääne suunas, et suunduda Lofodeni saartele.

Mu isa oli elevil, sest ta sai meie viimasest saagist võrratuid ja head meelt valmistavaid kasumeid, turustades Stockholmis, selle asemel, et müüa mingites sadamalinnades piki Skandinaavia rannikut. Eriti rahul oli ta mõne elevandi kihva müügiga, mis ta oli leidnud Franz Josephi maa läänerannikult ühe tema Põhja-reisi ajal eelmisel aastal, ja ta avaldas lootust, et seekord võiks taas olla õnn, koormates meie väikese kala-luubi elevandikihvadega tursa, heeringa, makrelli ja lõhe asemel.

Sättisime end sisse Hammerfestis, laius 71 kraadi ja nelikümmend minutit, et paar päeva puhata. Siin püsisime ühe nädala, varudeks lisaks toiduaineid ja mitu vaati joogivett ja seejärel seilasime Teravmägede poole.

Esimesed paar päeva oli meil jäävaba meri ning soodus tuul ja me kohtasime palju jääd ja mitmeid jäämägesid. Suurem laev kui meie väike kalapüügi-luup ei oleks saanud loogelda sel moel jäämägede labürindis või mahtunud läbi vaevu avatud kanalite. Need tohutusuured jäämäed näisid lõputute järjestikuste kristallpaleedena, massiliste katedraalidena ja fantastiliste mäestikena, süngetena ja valvuri-taolistena, vankumatud kui mingid kõrguvad tihked kaljurünkad, seistes tummalt kui sfinks, vastu pannes pahura mere rahututele lainetele.

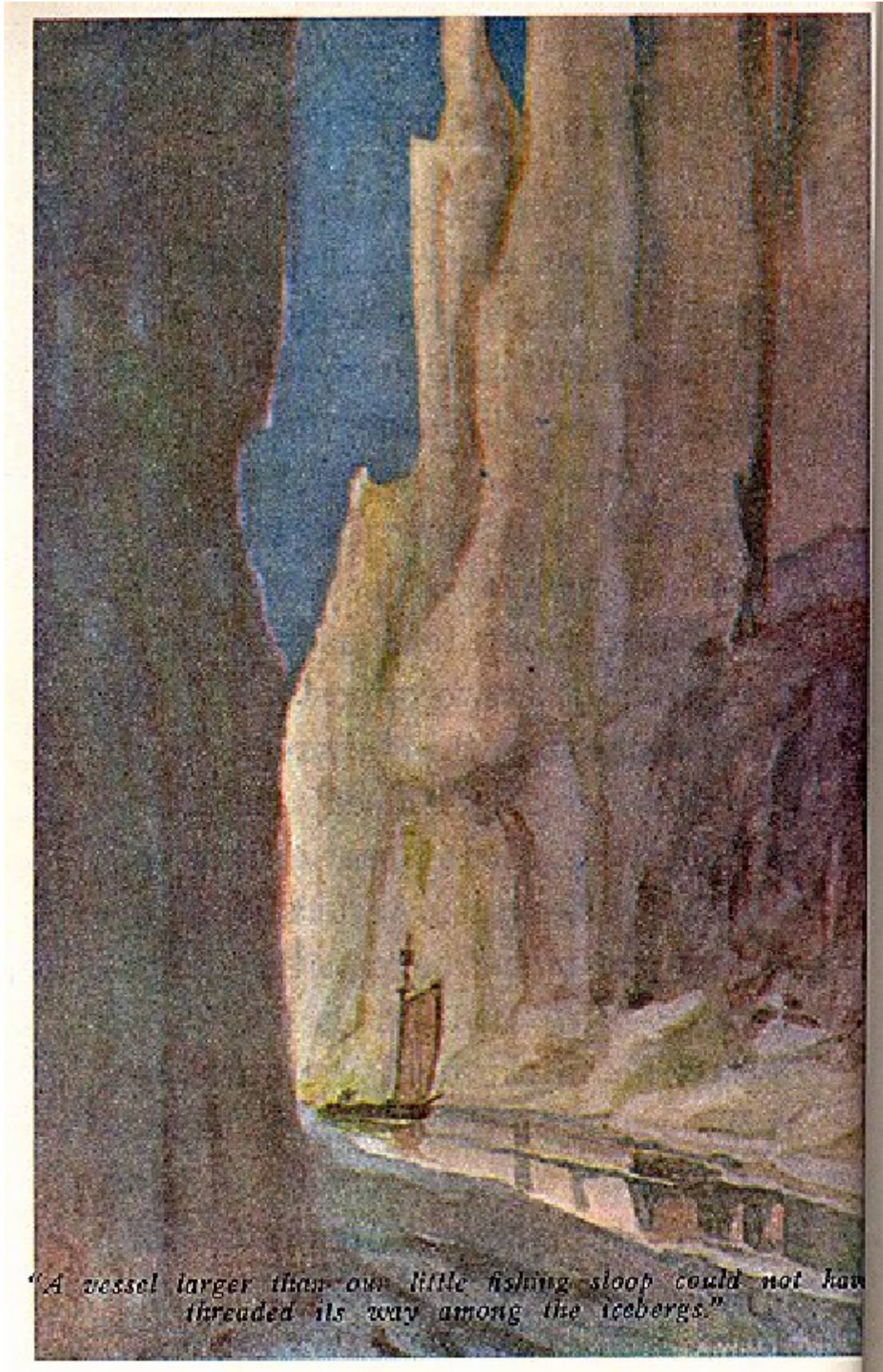
Pärast paljudest kitsaskohtadest pääsemist jõudsime 23. juunil Lääne-Teravmägede (Spitzbergen) juurde ja olime lühikest aega ankrus Wijade Bay's, kus meil oli üsna hea saak. Hiivasime ankru ja sõitsime läbi Hinlopen'i väina, triivides piki kirderannikut.²

Edelast puhusid tugevad tuuled ja mu isa ütles, et meil oleks parem seda kasutada ja püüda jõuda Franz Josephi maale, kus ta oli aasta tagasi leidnud juhuslikult elevandi kihvad, mis oli talle Stockholmis nii tulus olnud.

Ma pole näinud mitte kunagi enne ega hiljem nii palju merelinde, neid olid nii palju, et nad katsid kaljud rannajoonel ja pimendasid taeva.

Juba mitu päeva purjetasime piki Franz Josephi maa kivist rannikut. Lõpuks tuli soodus tuul, mis võimaldas meil teha läänetriivi ja pärast 24 tundi purjetamist jõudsime ilusale lahele.

² Tuleb meenutada, et Andree alustas õhupalliga oma saatuslikku merereisi Teravmägede looderannikult.



"A vessel larger than our little fishing sloop could not have threaded its way among the icebergs."

Vaevalt keegi usuks, et see oli põhjamaa. Koht oli roheline kasvavast taimestikust ja kuigi plats polnud suurem kui üks või kaks aakrit (4000-8000 m²), oli siiski õhk soe ja tüüne. See tundus punktina, kus Golfi hoovuse mõju on kõige ilmekamalt toimiv.³

Idarannikul oli palju jäämägesid, kuid siin olime juba vabas vees. Meist kaugel läänes olid siiski jääkogumid ja veel kaugemal läänes tundus jää nagu reastatud madalad mäed. Meie ees ja otse põhjas laius avameri.⁴

Minu isa oli tulihingeline Odinis ja Thorisse uskuja ja oli sageli rääkinud mulle neist jumalatest, kes tulid teistpoolt "põhjatuult".

Seal oli pärimus, selgitas mu isa, et aina kaugemale põhja poole oli maa ilusam kui mistahes keegi surelik inimene on kunagi teadnud ja et see oli asustatud "valitutega."⁵

Minu nooruslik kujutlusvõime oli sütitatud mu hea isa vaimustuse, innukuse ja palava usuga ja ma hüüatasin: "Miks mitte sõita sellele kenale maale? Taevas on hele, tuul soodne ja meri on avatud."

Isegi praegu võin ma näha väljendumas meeldivat üllatust tema palgel kui ta pöördus minu poole ja küsis: "Mu poeg, sa oled nõus minema koos minuga ja tundma õppima – minna kaugemale kui inimene on kunagi sõandanud?" Vastasin jaatavalt. "Väga hästi," vastas ta. "Ehk jumal Odin kaitseb meid!" ning kiiresti purjeid kohandades vaatas ta meie kompassi, pööras nina otse põhja suunda otse avatud kanalile ja meie reis oligi alanud.⁶

Päike oli madalal silmapiiril sest oli ikka veel varasuvi. Tõepoolest, meil oli öökülmadeni aega peaaegu neli kuud.

Meie väike kalapüügi-luup kargas edasi nagu oleks indu täis kui meiegi seikluse jaoks. Kolmekümne kuue tunni pärast olime nägemisulatusest väljas Franz Josephi maa kõrgeimast rannajoone punktist. Meile tundus, et oleme tugevas põhja-kirde suunalises hoovuses. Kaugel paremal ja vasakul meist olid jäämäed, kuid meie väike

³ Hr John Barrow, Bart oma töös pealkirjaga "Avastusretked ja uuringud Arktika piirkondades (Voyages of Discovery and Research Within the Arctic Regions)" ütleb leheküljel 57: "Härri Beechey viitab sellele, mida on korduvalt leitud ja märgib – leebe temperatuur Spitsbergeni läänerannikul – siin on vähe või ei ole külma tunnet, kuigi termomeeter võib olla vaid paar kraadi üle külmumispunkti. Selge päeva särav ja elav mõju kui päike särab puhtast taevast, mille taevasina toon on nii intensiivne, et ei leia paralleele isegi hoopleva Itaalia taevaga."

⁴ Tsiteerides 26. detsembri *Morton's Journal*'i lk 299, ütleb kapten Kane: "Nii kaugele kui näen, olid avatud läbipääsud 24 km või rohkem laiad, mõnikord eraldas neid jääpudru. Aga see oli kõik väike jää ja ma arvan, et see kas triivis avatud põhja ruumi või lagunes ja vajus alla, sest mida edasi põhja poole – ma ei näe sellest enam jälgegi."

⁵ Leidsime "Saksa Mütoloogiast" Jakob Grimmi sulest lk 778 järgneva: "Siis ehitasid Bor'i pojad universumi keskel linna nimega Asgard, kus elavad jumalad ja nende sugulased ning sellest imetööst võrsus välja nii palju imelisi asju nii maa peal kui taevas selle kohal. Seal linnas on koht nimega Hlidskjalf ja kui Odin on paika pandud sinna tema ülevale troonile, näeb ta üle kogu maailma ja märkab kõiki inimeste tegusid."

⁶ Hall kirjutab leheküljel 288: "On 23. jaanuar, kaks eskimot, kaaslaseks kaks meremeest, läksid Cape Luptonisse. Nad teatasid, et meri on avatud ja nii kaugele kui silmaga näha on."

luup uuristas läbi kitsustest, puges läbi kanalite ja väljus avamerele – kanalid olid kohati nii kitsad, et kui meie veesõiduk poleks olnud nii väike, poleks me iial läbi mahtunud.

Kolmandal päeval jõudsimme saarele. Selle kaldaid uhtus avameri. Isa otsustas maabuda ja veeta uurimiseks ühe päeva. See uus maa oli puiduvaene, kuid põhjalkaldal leidsime suure triiv-puidu kuhjatise. Mõned puutüved olid 12 m pikad ja läbimõõduga 60 cm.⁷

Pärast ühte päeva selle saare rannajoone uurimist tõstsimme ankrud ja suundusime põhja poole avamerele.⁸

Mäletan, et ei isa ega mina polnud maitanud toitu ligi kolmkümmend tundi. Võibolla pinges tõttu põnevusest meie kummalisest reisist vetes kaugemal põhjas, mille kohta minu isa ütles, kus keegi pole kunagi enne viibinud. Elavnenud meelsus oli füüsiliste vajaduste nõudmisi tuhmistanud.

Käreda külma asemel, nagu olime oodanud, oli siin tõeliselt soojem ja mugavam kui see oli olnud Hammerfestis Norra põhjarannikul umbes kuus nädalat varem.⁹

Olime mõlemad ausalt öeldes väga näljased ja ma olin viivitamatult valmis kõvaks sööminguks meie hästivarustatud toidulaost. Kui olime isukalt toidust osa saanud, ütlesin isale, et tahan magada, sest tundsin end üsna unisena. "Väga hea," vastas ta, "ma pean vahikorda."

Mul pole õrna aimugi kui kaua ma magasin, tean vaid, et olin jõhkralt äratatud luubi kohutava visklemise tõttu. Oma üllatuseks leidsin, et mu isa magab sügavalt. Äratasin teda kõvasti karjudes ja ta kargas kiiresti jalule. Tõepoolest, kui ta poleks koheselt reelingust kinni haaranud, oleks ta kindlasti heidetud pulbitsevatesse lainettesse.

⁷ Greely ütleb meile esimeses osas lk 100, et: "Privates Connell ja Frederick leidsid rannast suure okaspuu, napilt kõrgemal maksimaalse veetaseme jälgedest. See oli läbimõõduga 23 cm ja umbes üheksa meetrit pikk ja oli ilmselt triivitud sellesse kohta viimase paari aasta jooksul. Osa sellest tükeldati küttepuiduks ja esimest korda selles orus soojendas hele ja lustakas laagrilõke inimest."

⁸ Dr Kane ütleb oma töö 379. leheküljel: "Ma ei suuda ette kujutada, mis juhtub jääga. Voolu suund on kindlalt ja pidevalt põhja; kuid alates kõrguselt üle 150 m nägin ainult vähenevat jääd suures avatud vee alas, mis laius 10-15 miili nende vahel. See peab seega kas suunduma avatud maailmaruumi põhjas või ära sulama."

⁹ Kapten Peary teine reis, seotud muu asjaoluga, mis võib kinnitada oletust, mis on pikka aega mõnedel püsinud, et poolusel või selle lähedal on jäävaba avameri. "Teisel novembril," ütleb Peary, "paisus tuul põhja poolt läände kuni tormini, temperatuur langes enne keskööd kuni 5 kraadi, samas aga kasvav tuul Melville saarel oli üldiselt kooskõlas samaaegse madalalt temperatuurilt kõrgemale tõusuga. "Kas see," küsib ta: "võib olla põhjustatud tuulest, mis puhub üle avamere ilmakaarest, kust tuul puhub? Ja pigem kinnitab arvamust, et poolusel või selle lähedal on avameri?"



Äge lumetorm oli tulivihane. Tuul oli otse ahtrisse, sõidutades luupi kohutava kiirusega ja ähvardades iga hetk meid ümber lükata. Ei tohtind enam aega kaotada, purjed tuli langetada kohe.

Meie paat vingerdas krampides. Paar jäämäge, mida teadsime, olid mõlemal pool meist aga õnneks oli kanal avatud otse põhja. Aga kas see nii ka jääb? Meie ees, võötades silmapiiri vasakult paremale, oli aurustuv udu või vine, must nagu Egiptuse

öö, vee piiril ja pealpool valge nagu aurupilv, mis lõpuks kadus vaateväljast, mille varjutasid lumesaju suured valged helbed. Kas see varjas reeturlikult jäämäge või mingit muu peidetud takistust, mille vastu meie väike luup oleks sööstnud ja saatnud meid vesisesse hauda, või oli see lihtsalt Arktika udu nähtus – ei olnud võimalik mingil moel kindlaks määrata.¹⁰

Ma ei tea, mis ime läbi me pääsesime täielikust purustavast hukatusest. Mäletan, et meie väike veesõiduk krigises ja ägises nagu oleks selle liitekohad katkemas. See rappus ja vappus sinna-tänna justkui haaratuna mõne raevukalt võitleva neelukoha või veekeerise poolt.

Õnneks oli meie kompass kinnitatud pikkade kruvidega traaversi külge. Enamik meie toiduvarusid olid aga kukkunud välja ja pühitud minema laevaköögi dekilt ja kui me ei oleks alguses võtnud ettevaatusabinõud siduda end kindlalt luubi mastide külge, oleks meid pühitud märatsevasse merre.

Üle kõrvulukustavate tulivihaste lainete melu kuulsin oma isa häält. "Ole julge, mu poeg," hüüdis ta, "Odin on vete jumal, julguse kaaslane ja ta on meiega. Ära karda."

Mulle tundus, et meil puudus võimalus põgeneda jubeda surma eest. Väike luup oli täis vett, lund sadas nii palju et lausa pimenes, ja lained rullusid üle meie loendamatu hoolimatute valgete pritsmete raevus. Iga moment oli võimalus, et puruneme mõne triiviva jääpanga vastu. Tohutud merelained oleks meid nagu vinnanud mäesuuruste lainete harjadele, siis jälle paisates meid alla meresügavikku, kus meie kalapüügi-luup näis kui habras koorik. Hiiglaslikud valge korgiga lained nagu tõelised seinad tarastasid meid võõris ja ahtris.

See kohutav närvesööv katsumus koos oma nimetu teadmatusse õudusega ja kirjeldamatu piinava hirmuga jätkus rohkem kui kolm tundi ja kogu aeg söötsime edasi ägedal kiirusel. Siis äkki, justkui väsides oma meeletust ponnistusest, hakkas tuul vähendama oma raevu ja järkjärgult vaibuma.

Viimaks olime täielikus rahu. Udu oli ka kadunud ja meie ees asetseis jäävaba kanal ehk 16 või 24 km laiune koos mõnede jäämägedega kaugel meist paremal ja vahelduvate väiksemate saarestikega vasakul.

Vaatasin oma isa pinevalt, oodates kuni ta ise rääkimist alustab. Just praegu sidus ta lahti köit oma talje ümbert ja alustas sõnagi lausumata tööd pumpadega, mis õnneks ei olnud kahjustatud, vabastades luubi veest, mis oli sisse tunginud tormi hulluses.

Ta pani luubi purjeid üles nii rahulikult nagu oleks kalapüügivõrkude pildumisel ja ütles siis, et peame olema valmis soodsaks tuuleks kui see tuleb. Tema julgus ja püsivus oli tõeliselt tähelepanuväärne.

¹⁰ Oma teose 284. leheküljel kirjutab Hall: "Providence Berg'i tipust nähti tumedat udu põhjas, viidates veele. Alates kella 10:00 läksid kolm meest (Kruger, Nindemann ja Hobby) Cape Lupton'isse, et kui võimalik, kindlaks teha vaba vee ulatus. Tagasitulekul teatasid nad mitmetest avatud ruumidest ja paljust noorest jääst – mitte rohkem kui ühe päeva vanusest, nii õhuke, et see oli lihtsalt purunev, visates talle jäätüki."

Avastasime, et meie toiduvaredest oli alles vähem kui kolmandik ja samas märkasime oma täielikuks jahmatuseks, et meie paadi vägivaldse sukeldumise käigus olid meie veevaadid üle parda pühitud.

Kaks meie veevaati olid hoiul trümmis kuid mõlemad olid tühjad. Meil oli piisavalt toiduvareid kuid mitte värsket vett. Mõistsin kohe meie kohutavat seisukohta. Õige pea tundsin juba vastupandamatut janu. "See on tõepoolest halb," kommenteeris isa. "Kuid enne kuivatame oma vettinud riided sest oleme läbinisti märjad. Usalda jumal Odinit, mu poeg. Ära kaota lootust."

Päike oli silmapiiril kõrvetav nagu oleksime lõunalaiuskraadil mitte kaugel põhjamaal. See oli jalustrabavalt lähedal, oma orbiidil alati nähtav ja kasvas suuremaks ja tõusis kõrgemale iga päevaga, sageli udu-kaetud, kuid alati piidlev läbi pilvede pitsiteose nagu mingi murelik saatusesilm, valvates salapäraselt põhjamaad ja kadedalt vaadates inimeste janti. Kaugel meist paremal ehtisid päikesekiired jäämägede prismaid, muutes need hunnikuks. Nende peegeldused tekitasid vilkuvaid granaate, teemante ja safiire. Pürotehniline lugematute värvide ja vormide panoraam, samas allpool võis näha rohelisteks toonitud merd ning eespool lillat taevast.

III osa

Teiselpool Põhja tuult

Üritasin unustada oma janu hoides end tegevuses mõnede toiduainete ja tühjade nõude ülestoomisega laeva trümmist. Kүүnitades üle külgreelingu, täitsin nõu veega, et loputada oma käsi ja nägu. Minu üllatuseks, kui vesi puutus kokku mu huultega, ei tundnud ma soola maitset. "Isa!" hüüatasin õhku ahmides, "vesi, vesi, see on värskel!" "Mida, Olaf?" hüüatas mu isa, pöörates end kiirustades minu poole. "Oled sa kindel. Siin ei ole maad. Sa oled hulluks läinud." "Aga maitse seda!" hüüdsin ma.

Ja seega olime teinud avastuse, et vesi oli tõesti värskel, absoluutselt, vähima soola maitseta ja isegi kahtluseta soola maitsest.

Täitsime viivitamatult oma kaks ülejäänud veevaati ja mu isa teatas, et see oli taevane halastusannetus jumalatelt Odinilt ja Thorilt.

Olime peaaegu rõõmust aru kaotanud kuid nälg käskis meil pealesunnitult paastu lõpetada. Nüüd, kui olime leidnud avamerelt magevee, mis oli järgmine üllatus kummalisel laiuskraadil kus laev ei ole kunagi enne sõitnud ja aeru sulpsatust ei ole kunagi kuulnud?¹¹

Vaevalt saime oma nälja kustutatud kui tuul hakkas täitma tegevusetuid purjed ja heites pilgu kompassile, leidsime, et põhja punkt vajutas kõvasti vastu klaasi.

¹¹ I osas lk 196 kirjutab Nansen: "See on omapärane nähtus – see surnud vesi. Meil oli praegu parim võimalus seda õppima asuda. Kahe kihi erinevus oli käesoleval juhul nii suur, et samal ajal kui pinnal oli meil joogivesi, siis vesi, mida saime masinaruumi põhjakraanist oli liiga soolane boileris kasutamiseks."

Vastuseks minu üllatusele ütles isa: "Ma olen kuulnud seda ennegi; see on see, mida nad kutsuvad nõela sukeldumiseks."

Me lõdvendasime kompassi kinnitust ja pöörasime seda vertikaalsuunas nii palju, et selle nõel võiks vabaneda klaasi küljest ja näidata takistamatult tõmbumist. See nihkus kohmetult ja tundus, et oleks nagu ebakindel purjus mees aga lõpuks näitas suunda.

Enne seda me arvasime, et tuul vedas meid põhjast loodesse kuid nõela vabastamisega avastasime, kui sellele tugineda saab, et me olime purjetanud pisut põhjast kirde poole. Ometi oli meie suund üha põhja suunda kalduv.¹²

Meri oli rahulikult sile, kerge ristlainega ja tuul vilgas ja virgutav. Päike paistis madalalt, andes tüünet soojust. Nii möödus päev päeva järel ja me leidsime oma püügipäeviku sissekannetest, et olime purjetanud pärast tormi avamerel üksteist päeva.

Range kokkuhoiu tõttu oli meie toit kestnud küllaltki hästi kuid hakkas otsa saama. Vahepeal oli üks meie veevaat tühjaks saanud ja mu isa ütles: "Me peame selle uuesti täitma." Aga oma nõrdimuseks leidsime, et vesi oli nüüd sama soolane nagu Norra ranniku Lofodeni saarte piirkonnas. See eeldas ülejäänud vee suhtes meilt äärmist ettevaatlikkust.

Tundsin, et tahan palju aega magada; ma ei saanud öelda kas oli see tingitud põnevast kogemusest sõites tundmatutesse vetesse või meie kohutavast tormisel merel seikluse elevuse leevenemisest või tänu toiduihale.

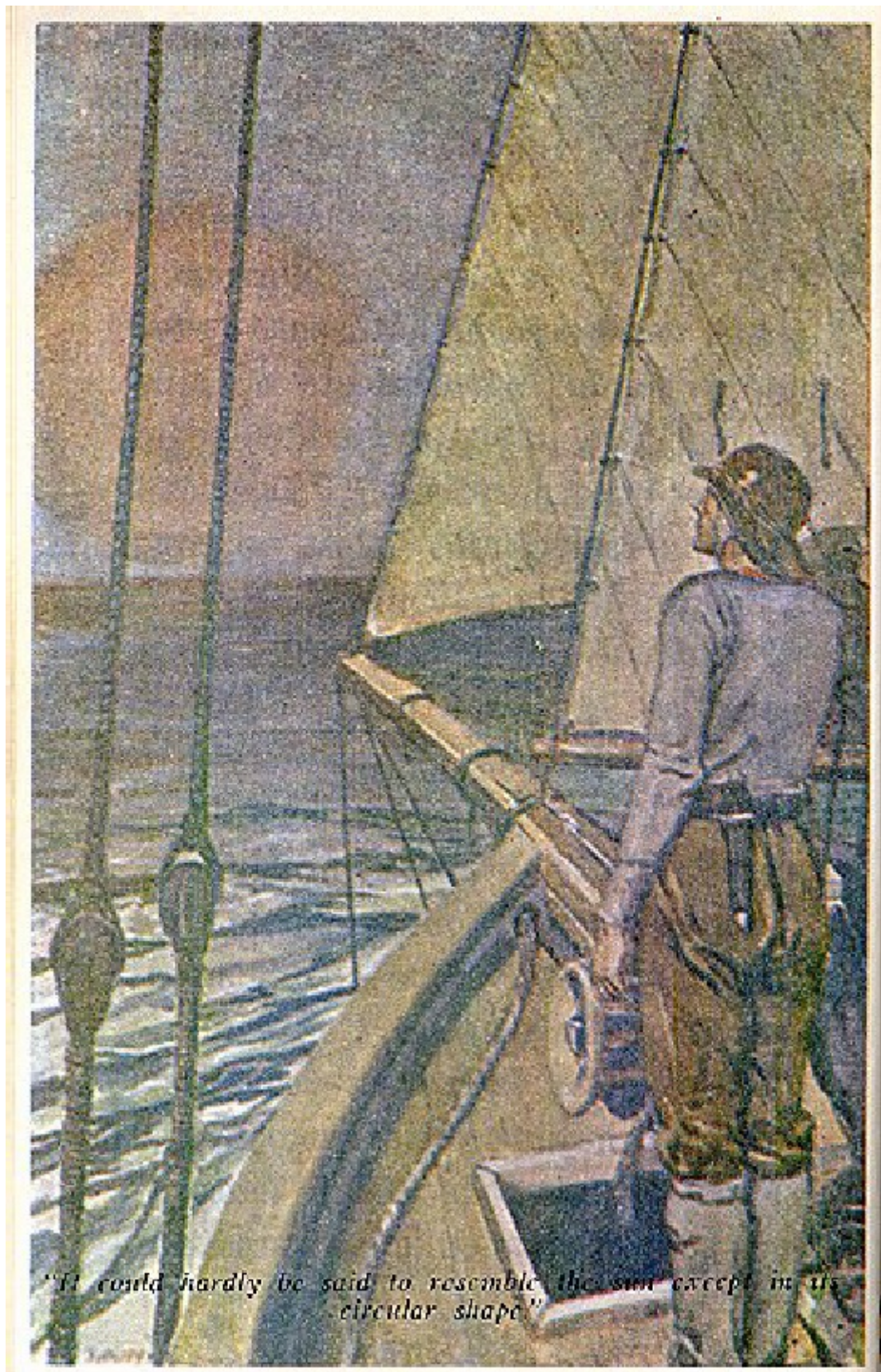
Pikutasin sageli meie väikese luubi punkris ja vaatasin kaugele üles sinise taeva kuplisse ja hoolimata päikesesärast kaugel idas, nägin alati ühte tähte pea kohal. Juba mitu päeva, kui ma vaatasin seda tähte, oli see alati olemas otse meie kohal.

See oli nüüd vastavalt meie arvestustele umbes esimese augustil. Päike oli kõrgel taevas ja oli nii hele, et ma ei näinud enam seda üksikut tähte, mis köitis mu tähelepanu paar päeva varem.

Ühel päeval umbes sel ajal jahmatas isa mind, juhtides mu tähelepanu uudsele vaatepildile kaugel meie ees, peaaegu silmapiiril. "See on valepäike," hüüatas mu isa. "Olen lugenud sellest; seda nimetatakse peegelduseks või miraažiks. See peaks varsti kaduma."

¹² II köites lehekülgedel 18 ja 19 kirjutab Nansen nõela kaldumisest. Johnsoni, tema sekretäri jutt: "Ühel päeval – see oli 24. novembril – ta tuli üsna häirituna õhtusöögile veidi pärast kella kuut ja ütles: "Just praegu oli ennekuulmatu nõela kalle kakskümmend neli kraadi. Ja silmapaistval kombel, selle põhjateravik osutab itta."

Meie jälle leidsime Peary esimeses merereisis lehekülg 67 järgneva: "Oli täheldatud, et alates hetkest, mil nad olid sisenenud Lancaster Sound'i, oli kompassinõela liikumine väga loid, ja nii see kui selle kõrvalekalle suurenesid kui nad edenesid läände, ja jätkas kahanemist selles merekäärus. Jõudnud põhjalaiusele 73 kraadi, tunnistasid nad esimest korda veidrat nõela suuna jõu nähtust, mille jõud oli muutunud nii nõrgaks, et see oli täielikult ületatav laeva külgetõmbega, nii et nõel võib nüüd öelda punktiks põhjapoolusel hoopis laeva."



Aga see tuhm-punane valepäike, nagu me eeldasime seda olevat, ei kadunud mitme tunni jooksul; ning kuigi olime oimetud selle iga valguskiire kiirgusest, ikka ei

olnud pärast seda momentigi kui silmapiiril poleks olnud nn valepäikese valgust vähemalt viimase 12 tunni jooksul.

Pilved ja udu varjasid vahel kohati kuid mitte kunagi täielikult selle asukohta. Vastavalt meie edasiliikumisele tundus, et tasapisi tõusis see ebamäärases punakalillas taevas aina kõrgemale horisonidist. Vaevalt saab öelda, et see sarnaneb päikesele, välja arvatud selle ümmargune kuju, ja kui pilved või ookeani udu seda ei varjanud, oli see udune-punane, pronksikarva ilmega, mis võis muutuda valgeks nagu helendav pilv, nagu oleks peegeldunud mõni suurem valgus teiselt poolt.

Lõpuks nõustusime oma arutelus selle suitsuse ahju-värvi päikese olemasolus, et sõltumata nähtuse põhjusest, ei olnud see meie päikese peegeldus vaid planeedi mingit sorti reaalsus.¹³

Ühel päeval varsti pärast seda tundsin end äärmiselt unisena ja vajusin sügavasse unne. Aga tundus, et peaaegu kohe äratas mind isa jõuline raputamine õlgadest ja ütlus: "Olaf, ärka; silmapiiril on maa!"

Kargasin jalule ja oh seda kirjeldamatut rõõmu! Seal kauguses kuid otse meie ees oli julgelt merre väljaulatuv maa. Rannajoon oli välja venitatud kaugele paremale meist niipalju kui silm ulatus ja mööda laiuvat liivaranda purunesid lained segalainete vahuks, taandumas, siis jälle edasi kulgedes, üha skandeerides monotoonse müra toonidega sügavuse laulu. Leetseljakud olid kaetud puude ja taimestikuga. Ma ei saa kirjeldada oma juubeldustunnet selles avastuses. Mu isa seisis liikumatult käed tüüri-rattal, vaadates otse ette, lastes oma südamest välja voolata tänupalveid ja tänuavaldusi jumalatele Odinile ja Thorile.

Vahepeal oli meil vette lastud võrk, mille leidsime laoruumist ja saime veidi kala, mis täiendas oluliselt meie kahanevaid toiduvarusid.

Kompass, mille olime teise torni kartuses kinnitanud tagasi oma kohale, oli ikka suunaga otse põhja ning liikumas oma teljel nagu see oli Stockholmis. Nõela sukeldumine oli lakanud. Mida võiks see tähendada? Siis, pealegi, meie paljude päevade purjetamine oli kindlasti kandnud meid kaugele üle põhjapooluse. Ja siiski jätkas nõel põhja osutamist. Olime üliväga hämmingus, sest kindlasti oli meie suund nüüd lõunasse.¹⁴

¹³ Leheküljel 394 ütleb Nansen: "Täna juhtus veel tähelepanuväärne asi, et keskpäeva paiku nägime päikest või õigemini päikese kujutist, sest see oli vaid miraaž. Omapärane mulje oli tekkinud vaatepildiga hõõguvast tulest, mis põles ülal jää äärmisel serval. Vastavalt entusiastlikele kirjeldustele, antud paljude Arktika reisijate poolt kui esimesest jumala elu ilmumisest pärast pikka talveööd, peaks mulje olema üks juubeldavamaid põnevusi; kuid minu puhul see nii ei olnud. Me ei olnud oodanud näha seda veel mõned päevad, seega mu tunne oli pigem nagu valu, pettumus, et me peame olema kandunud kaudemale lõunasse kui me arvasime. Nii et see oli rõõm kui ma peatselt avastasin, et see ei saa päike ise olla. Miraaž oli esmalt lössis, hõõgupunane tulevõõt silmapiiril; hiljem oli kaks triipu üksteise kohal koos tumeda ruumiga nende vahel; ja peamiselt tipus sain näha nelja või isegi viit nagu horisontaalset joont üksteise peal, kõik ühepikkused – kui keegi võiks ainult ette kujutada kandilist, tuhm-punast päikest, horisontaalsete tumedate triipudega üle selle."

¹⁴ Peary esimene reis; leheküljel 69 ja 70 öeldakse: "Jõudes Sir Byam Martin'i saarele, Melville saare lähedale, mõõtes asukohta oli laiuskraad 75°09'23" ja pikkuskraad 103°44'37"; magnetnõela kalle 88°25'58" läände 91°48' laiuskraadil, kus viimased vaatlused olid tehtud kaldal, kuni 165°50'09" idas, praeguses jaamas, nii et meil oli," ütleb Peary, "purjetades üle

Me sõitsime mööda rannajoont kolm päeva, seejärel sattusime fjordi või tohutu-suure jõe suudmesse. See tundus rohkem nagu suur laht, ja sellesse keerasime oma kalapüügi-veesõiduki, suund oli pisut lõunast kirdesse. Pirtsaka tuule kaasabil, mis tuli meile appi umbes 12 tunniks igast 24 tunnist, jätkasime oma teed sisemaale, mööda seda, mis hiljem osutus võimsaks jõeks ja hiljem saime teada, et asukad kutsuvad seda jõge Hiddekel'iks .

Seejärel jätkasime oma reisi kümme päeva ning leidsime, et olime õnneks jõudnud nii kaugemale sisemaale kus ookeani looted enam vett, mis oli muutunud magedaks, ei mõjutanud.

Avastus tuli üsna pea, varsti pärast seda kui meie ülejäänud veevaat oli peaaegu tühjaks saanud. Me ei kaotanud aega, et täita oma vaate ja kui tuul oli soodne, jätkasime seilamist ülesjõge.

Piki rannajoont on näha miilide ulatuses tohutuid metsi, ulatudes kaugemale rannajoonest. Puud olid hiiglasuured. Me maabusime pärast ankurdamist liivaranna lähedal ja kahlates kaldale saime premeeritud pähklike leidmisega, mis olid väga maitsvad ja meeldivad nälja kustutamiseks ja teretunud muutuseks meie üksluses toidulaos.

Oli umbes esimene september, meie arvestuse kohaselt üle viie kuu puhkuse algusest Stockholmis. Järsku olime kohkunud peaaegu meie kuuldeulatusest väljas kaugel eemal inimeste laulmisest. Üsna varsti pärast seda avastasime suure laeva liuglemas allavoolu otse meie suunas. Need laeval laulsid koos vägevas kooris, kaja peegeldus kaldalt kaldale ja kõlas nagu tuhat häält, täites kogu universumi võbiseva meloodiaga. Saateks olid keelpillid, sarnased meie harfidele.

See oli suurem laev kui me kunagi näinud olime ja oli teistmoodi konstrueeritud.¹⁵

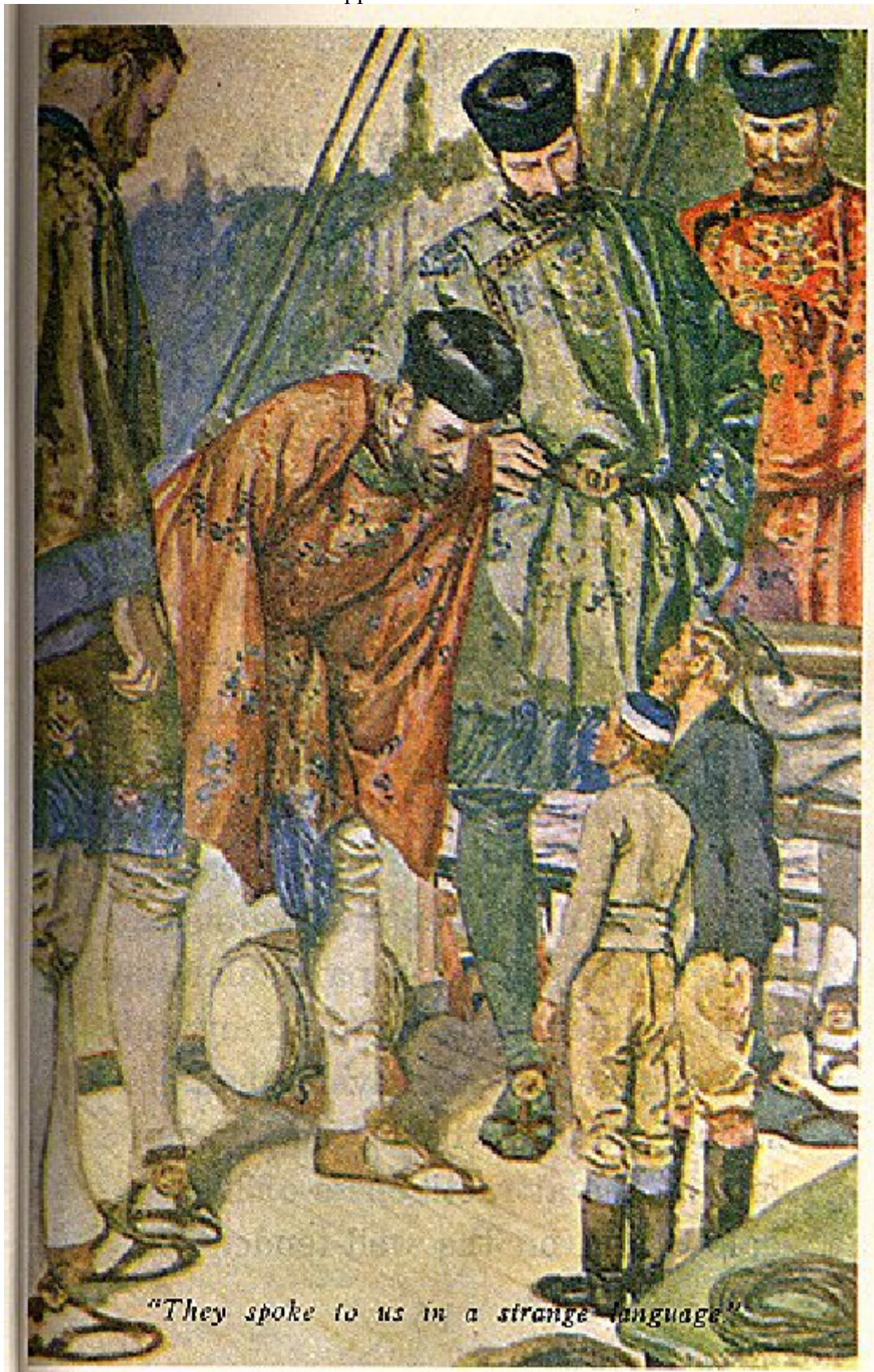
Sel hetkel oli meie luup tuulevaikuses, mitte kaugel kaldast. Jõe kallas oli kaetud hiigelpuudega, kõrgudes mitusada jalga (60 m) kaunites värvides. Me tundusime olevat mõne ürgmetsa äärel, mis kahtlemata laius kaugemale sisemaale.

Tohutu veesõiduk peatus ja peaaegu kohe oli paat vette lastud ja kuus hiigelpikka meest sõudsid meie väikese kalapüügi-luubi juurde. Nad rääkisid meie jaoks võõras keeles. Omal moel teadsime siiski, et nad ei olnud vaenulikud. Nad rääkisid palju omavahel ja üks neist naeris ohjeldamatult, nagu oleks meie leidmine kentsakas avastus. Üks neist uudistas meie kompassi ja tundus, et see oli neile kõige huvipakkuvam luubi osa.

ilmaruumi kaks meridiaanide vahemikku, kus magnetpooluse põhjasuund pöördus kohe ja olime kahtlemata möödunud üle ühe nimetatud koha maakeral, kus oleks leitud, et nõel erineb 180 kraadi, ehk teisisõnu, kus põhjapoolus osutaks lõunasse."

¹⁵Aasialik mütoloogia, – leheküljel 240, "Paradiis on leitud" – tõlkinud Sayce, raamatus nimega "Mineviku arhiiv", olime rääkinud "eluruumist", mille "jumalad löid" esimese inimolevuse jaoks, – eluruumi, kus nad "said suureks" ning "suurenesid arvuliselt," ja asukohta, mis on kirjeldatud sõnadega, mis vastavad täpselt nendele Iraani, India, Hiina, Edda ja Atsteegi kirjanduses; nimelt "maa keskel." – Warren.

Lõpuks andis liider viiepega märku justkui küsides, kas me oleme valmis lahkuma oma veesõidukilt, et minna nende laeva pardale. "Mida ütled, mu poeg?" küsis mu isa. "Nad ei saa rohkemat kui meid tappa."



"Nad tunduvad olevat sõbralikult meelestatud," vastasin ma, "kuigi mäherdused kohutavad hiiglased!"

"Me võime ju minna vabatahtlikult kui nagoonii minema peame," ütles mu isa naeratades, "sest neil on kindlasti võimalik meid ka vangistada." Seejärel tegi ta tuntud märke, et olime valmis kaasa minema.

Mõne minuti jooksul olime laeval ja pool tundi hiljem oli meie väike kalapüügi-veesõiduk tõstetud veest välja kummalise omamoodi konksuga ja taglastatud, ning asetatud pardale kui haruldus.

Sellel meie jaoks mammutlaeva pardal oli mitusada inimest, mille nimi oli "Naz", mis nagu me hiljem teada saime, tähendab "Lõbu" või nõuetekohasem tõlgendus oleks "Naudingut pakkuva ekskursiooni" laev.

Kui minu isa ja mina olime uudistavalt ümbritsetud laeva valdajate poolt, see imelik hiiglaste rass pakkus meile samaväärset imetluse määra.

Pardal ei olnud ühtki meest, kelle pikkus oleks olnud alla 3,6 meetri. Nad kõik kandsid täishabet, mitte eriti pikka kuid pealtnäha lühikeseks kärbitud. Neil olid leebed ja ilusad, äärmiselt õiglased, õhetava jumega näod. Juuksed ja habe olid osadel mustad, teistel punakaskollased ja osadel kollased. Kapten, nagu me määrasime suure laeva kamandaja auastmeks, oli kogu pea jagu pikem kui suvaline tema kaaslane. Naised olid keskmiselt 3 kuni 3,3 m pikkused. Nende näojooned olid eriti korrapärased ja puhtad, samas oli nende jume kõige peenetundelisema varjundiga, kõrgendatud tervisliku õhetusega.¹⁶

Nii mehed kui naised tundusid valdavat sel konkreetsel juhul toimimisviisi, mida meie peame hea kasvatusena tunnuseks ning olenemata nende tohutust pikkusest, polnud märgata midagi nende arvatavast kohmakusest. Kuna olin ainult 18aastane poiss, nägin kindlasti välja kui tõeline põialpoiss. Mu isa oma 189 cm pikkusega ei ulatunud oma pealaega üle nende inimeste taljejoone.

Igaüks tundus võistlevat teistega ülimal viisakuses ja näitamaks lahkust meie vastu, kuid kõik naersid südamest, mäletan, kui nad pidid improviseerima toole mu isale ja mulle laua äärde istumiseks. Nad olid rikkalikult ehitatud isikupärastes kostüümides ja väga atraktiivsed. Mehed olid riidetatud kaunilt tikitud siidist ja satiinist üripidesse ja võõtatud võõkohlalt. Nad kandsid põlvpükse ja peenekoelisi sukki ning kuldpannaldega kaunistatud sandaale. Peagi avastasime, et kuld oli üks levinumaid teadaolevaid metalle, mida kasutati laialdaselt kaunistamiseks.

Kummaline võib tunduda see, et nii minu isa ega mina ei tundnud vähematki muret meie turvalisuse pärast. "Me oleme tulnud omaenda valdusesse," ütles isa mulle. "See on pärimuse täidmine, millest on jutustanud mulle mu isa ja mu isaisa ja paljud meie rassi põlvkonnad aegade jooksul. See on nii uskumatu kui see ka poleks, maa sealpool Põhja tuult".

¹⁶ "Vastavalt kõigile kättesaadavatele andmetele, see punkt inimeste välimuse ajastus peale etappi oli nüüdseks kadunud 'Miotseeni mandril', mis tollal ümbritses Arktilist poolust. Mis selles tõene on, on see, et algses Eedenis saavutasid mõned inimesed varasematest põlvkondadest väärikuse ja pikaealisuse erinevalt igas riigis, tuntud enne-veeuputusaegses ajaloos, ja see ei ole sugugi teaduslikult ebatõepärane." – Wm. F. Warren, "Paradise Found (Paradiis on leitud)", lk 284.

Meile jäi hea mulje osavõtlikkusest, kus meie kohanemise jaoks anti spetsiaalselt üks meestest, Jules Galdea ja tema abikaasa, et saaksime õppida nende keelt; ja meie omalt poolt olime kui indu täis õpilased omandamaks teadmisi, mida nad pakkusid.

Kapteni korraldusel pöörati laev vilunult ringi ja see hakkas oma kursil ülesjõge tagasi sõitma. Masinavärk, samas hääletu, oli väga võimas.

Kaldad ja puud mõlemal pool tundusid mööda kihutavat. Laeva kiirus ületas kohati mistahes rongi kiiruse Ameerikas, millega kunagi sõitnud olen. See oli imeline.

Vahepeal olime silmist kaotanud päikesekiired kuid leidsime kiirguse "seespool" välja voolamast tuhmpunasest päikesest, mis oli juba pälvinud meie tähelepanu, nüüd andes välja valget valgust näiliselt pilverünkast kaugel meie ees. See andis rohkem valgust, peaksin ütleva, kui kaks täiskuud kõige selgemal ööl.

Kaheteistkümne tunni pärast see valgustav pilv kadus nägemisulatusest justkui kusagile varjudes ja järgnevat kaksteist tundi sarnanesid meie ööle. Saime varakult teada, et need imelikud inimesed olid selle suure ööpilve kummardajad. See oli "sisemise maailma" "Suitsev Jumal".

Laev oli varustatud valgustamismoodusega, milleks ma praegu eeldan, oli elekter aga ei minu isa ega mina polnud piisavalt kvalifitseeritud mehaanika alal, et aru saada, kust tuli energia laeva toimimiseks või mahedate ilusate tulede toiteks, mis vastas samale eesmärgile meie praegu kasutatavates meetodites valgustamiseks tänavaid meie linnades, meie majades ja tegevuskohtades.

Tuleb meeles pidada, et aeg, millest ma kirjutan, oli sügis 1829 ja "väljaspool" Maa pinnal ei teatud tollal nn elektrienergiast veel midagi.

Elektriliselt ülelaetud õhu olek oli pidevalt elustav. Ma pole end kunagi oma elus paremini tundnud kui selle kahe aasta jooksul, mil mu isa ja mina maa sees viibisime.

Jätkates mu jutustuse sündmusi: Laev, millel sõitsime, peatus kahe päeva pärast alates meie pardalevõtmisest. Mu isa ütles, et ta võiks peaaegu vanduda, et saabusime otse Stockholmi või Londonisse. Linna, kuhu olime saabunud, kutsuti "Jehu'ks", mis tähendas sadamalinna. Majad olid suured ja kaunilt ehitatud ning üsna ühetaolise välimusega kuid ei olnud identsed. Peamine inimeste tegevusala näis olevat põllumajandus; mäenõlvad olid kaetud viinamarjaistandustega, samas olid orud pühendatud teraviljakasvatusele.

Ma pole iial varem näinud sellist kulla esiletoomist. Seda oli kõikjal. Uste piidad olid inkrusteeritud ja tahvlid kaetud lehtkullaga. Ühiskondlike hoonete kuplid olid kullast. Seda oli kasutatud kõige heldemalt suurte muusikatemplite viimistlustes.

Taimestik kasvas pillavas joovastuses ja igat liiki puuvilju valdas kõige õrnem maitse. Viinamarjakobarad olid 1,2-1,5 m pikkused, iga viinamari sama suur kui apelsin, ja õunad suuremad kui mehe pea – iseloomustas suurepärast kõikide asjade kasvu maa "sees".

Suuri California sekvoiapuid võiks pidada pelgalt alusmetsaks võrreldes hiiglaslike metsade puudega, mis laiusid kilomeetrite viisi kõigis suundades. Meie viimasel jõureisi päeval oli paljudes suundades mööda mägede eelmäestikke näha tohutuid loomakarju.

Kuulsime palju linnast nimega "Eeden", kuid meid hoiti "Jehu's" terve aasta jagu. Selle ajajärgu lõppedes oli meil üsna põhjalikult omandatud selle imeliku inimrassi keel. Meie juhendajad Jules Galdea ja tema abikaasa ilmutasid tõeliselt kiiduväärt kannatlikkust.

Ühel päeval tuli meid vaatama saadik Edeni valitseja juurest ja tervelt kaks päeva pidime minu isa ja mina vastama reale üllatavatele küsimustele. Nad soovisid teada, kust me tulime, milliseid inimesed elavad "väljaspool", millist Jumalat nad kummardavad, meie usulisi tõekspidamisi, meie eluviisi ja tuhat muud asja.

Kompass, mis meil kaasas oli, äratas erilist tähelepanu. Minu isa ja mina arutasime omavahel asjaolu, et kompass näitas ikka veel põhja, kuigi me teadsime nüüd, et olime purjetanud üle maakera ava kumeruse või ääre ja olime kaugel lõuna pool kera "sise"pinnal, mis vastavalt minu isa ja minu oma arvestustele on umbes 480 km paksune, mõõtes kera "sise"pinnalt otse "välis"pinnani. Võib öelda, et suhteliselt ei ole see paksem kui munakoor, nii et Maa "sees" on peaaegu sama palju pinda kui "väljas".

Suur helendav pilv või tuhm-punane tulekera – leekiv-punane hommikul ja õhtul ning mis päeva jooksul kiirgab imelist valget valgust, "Suitsev Jumal," – on näiliselt riputatud "sise"maa suure vaakumi keskele, ja hoitud oma kohal muutumatu gravitatsiooniseaduse poolt, või tagasitõrjuva atmosfääri jõuga, võibolla olenevalt asjaoludest. Viitan teatud jõule, mis tõmbab või tõukab võrdse jõuga kõikides suundades.

Selle elektripilve või keskse hiigeltähe tuum, jumalate asukoht, on tume ja läbi-paistmatu, välja arvatud lugematud väikesed avad, ilmselt suure toe või Jumaluse altari põhjas, millele "Suitsev Jumal" toetub; ja tuled säravad tänu nendele paljudele avadele sirades öösel kogu oma hiilguses, ja näib, et tähed on sama loomulikud kui tähed, mida nägime säramas kui olime kodus Stockholmis, välja arvatud see, et need tunduvad suuremad. "Suitsev Jumal," igapäevase Maa pöörlemisega, ilmub, tõustes idast ja loojub läände samamoodi nagu meie päike välispinnal. Tegelikult inimesed "seespool" usuvad, et "Suitsev Jumal" on nende Jumala troon ja see on paigal. Öö ja päeva efekt on seetõttu tekitatud maakera pidevast pöörlemisest.

Avastas, et sisemise maailma rahva keel on väga sarnane sanskriti keelele.

Pärast seda kui olime andnud endast seletusi saadikutele sisemandri valitsuse keskusest ja mu isa oli tema tahumatul viisil joonistanud nende nõudmisel kaardid "välisel" Maal, näidates maa ja vee piirkondi ja andes nime igale maailmajaole, suurematele saartele ja ookeanidele, tegime maismaareisi "Eedeni" linna transpordivahendil, mis erines kõigest mis oli Euroopas või Ameerikas. See sõiduvahend oli kahtlemata mingi elektriline seadeldis. Me sõitsime üles mägedele ja alla orgudesse, üle orgude ja jälle mööda järske mäekülgi, ilma mingi nähtava surmaohuta, tehtud tasemel, nagu meie teeme raudteetrasse. Sõiduki istmed olid suured aga samas mugavad ja väga kõrgel selle põrandast. Iga sõiduki peal oli suur lendavate rataste seadeldis, asetsedes nendel pooltel, mis oli nii automaatselt korrigeeritud, et kui sõiduki kiirus suurenes, siis nende lendavate rataste suur kiirus suurenes geomeetriselt. Jules Galdea selgitas meile, et need pöörlevad propelleritaolised rattad sõidukite peal purustavad õhurõhku, või mis on üldiselt arusaadav gravitatsiooni mõistega, ja sellega on jõud muudetud tühiseks, on auto kaitstud kukkumast ühele või teisele poole

monoraudteerööpalt nagu oleks see vaakumis; lendavad rattad oma kiirete pööretega hävitavad tõhusalt nn gravitatsioonijõu, või atmosfääri-rõhu jõu või mis iganes võimas mõjur võib see olla, mis põhjustab kõikide kinnitamata asjade kukkumist allapoole maapinnale või lähima vastupanu punktile.

Minu isa ja minu kirjeldamatu üllatus oli kui keset kuninglikku luksuslikku avarat saali olime lõpuks toodud Suure Kõrge Preestri, kogu maa valitseja, ette. Ta oli rikkalikult rõivastunud, ja palju pikem kui teised tema ümber, olles vähemalt 4,2 või 4,5 m pikkune. Tohtu ruum, milles viibisime, tundus viimistletud ehedast kullast tahvlitega, paksult täis tipitud hämmastava hiilgusega pärleid.

Linn "Eeden" asub näivalt kaunis orus, kuid tegelikult see on kõrgeim mägiplatoo sisemandril, 600 m kõrgem kui mistahes osa ümbritseval maal. See on kõige ilusam koht mida ma kunagi näinud olen kõikidel oma reisidel. Selles kõrgendatud aias kasvavad kõik puuviljasordid, viinamarjad, põõsad, puud ja lilled lärmakas pillavuses.

Selles aias on nelja jõe algallikaks vägev arteesia purskkaev. Need jagunevad ja voolavad neljas suunas. See koht on nimetatud elanike poolt "maa nabaks" või alguseks, "inimkonna hälliks." Jõgede nimed on Eufрати, Pison, Gihon ja Hiddekel.¹⁷

Ootamatu ootamatus meile selles ilu palees oli meie väikese kalapüügi-veesõiduki leidmine. See oli esitatud varemalt Kõrgele Preestri suurepärasel seisukorras, nagu see oleks võetud veest päeval, mil oli laaditud laeva pardale inimeste poolt, kes avastasid meid jõel enam kui aasta tagasi.

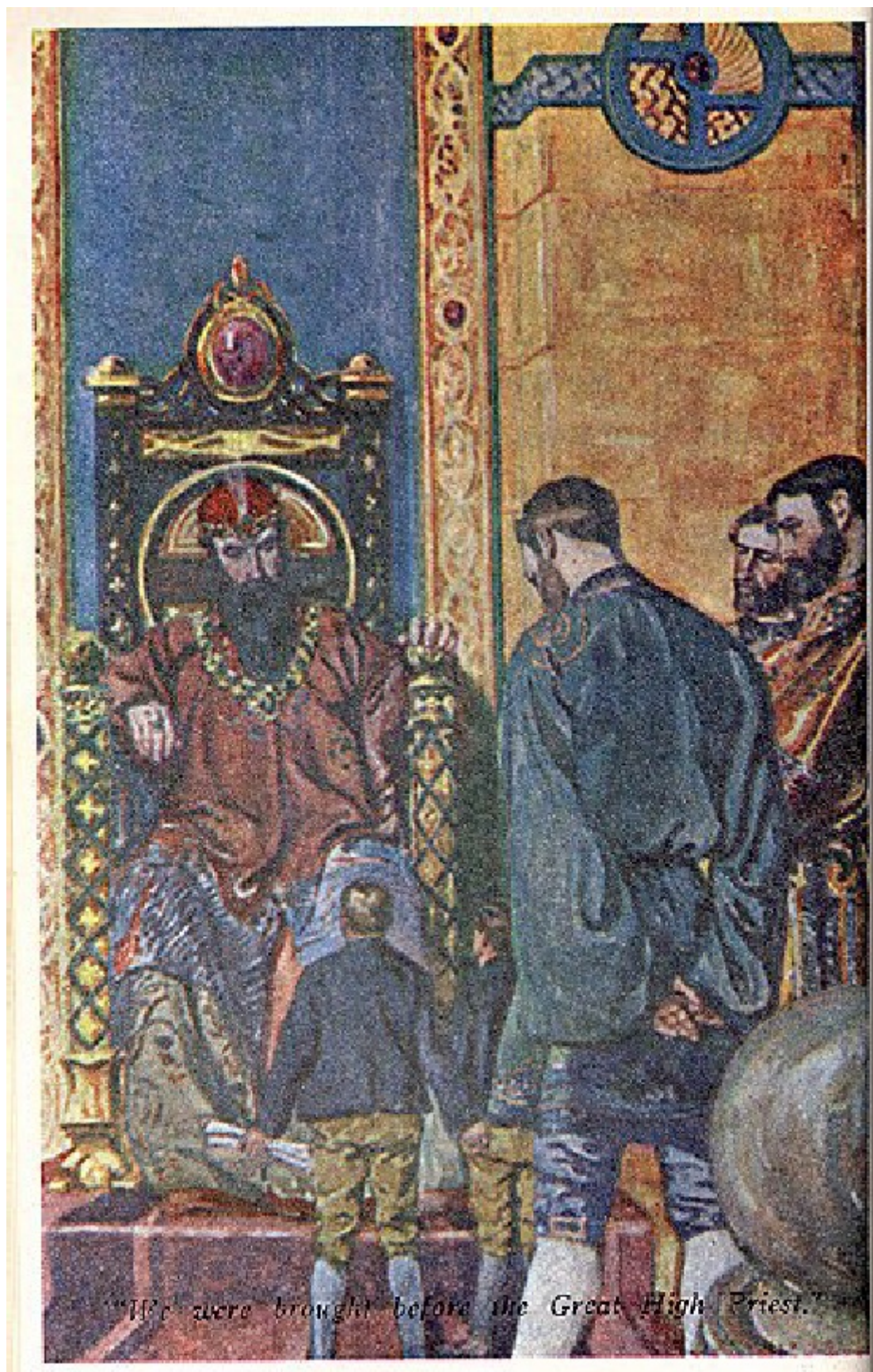
Meile anti üle kahe tunni audientsi selle tähtsa aukandjaga, kes tundus olevat sõbralikult meelestatud ja hooliv. Ta näitas ennast innukalt huvitatuna, esitades meile mitmeid küsimusi, mis olid eranditult seotud asjadega, millest tema saadikud olid hoidunud.

Intervjuu lõpus küsis ta meie meeleheaks meilt, kas me soovime jääda tema maale või kui me eelistame tagasi pöörduda "välis"maailma, siis oleks ta hoolitsenud selle eest, et oleks võimalik teha edukas tagasireis üle külmunud tõkete vöö, mis ümbritsevad nii põhja kui lõuna avausi.

Mu isa ütles: "Minul ja mu pojalt on meeldiv külastada teie maad ja näha teie inimesi, teie kolledžeid ja muusikalosse ja kunsti, teie suuri põlde, teie imelisi metsi; ja peale seda kui meil on olnud see meeldiv privileeg, me tahaksime proovida tagasi minna oma koju "väljapoole" maakerale. See poeg on mu ainus laps ja minu hea naine on väsinud oodates meie naasmist."

"Ma kardan, et te ei saa kunagi tagasi," vastas Peamine Ülempreester, "sest see on üks ohtlikumaid teid. Kuid, teil tuleb külastada eri riike koos Jules Galdea'ga kui teie kaitsjaga ja siis olete kindlustatud vastutulelikkuse ja sõbralikkusega. Kui te olete valmis proovima tagasireisi, kinnitan ma teile, et teie paat, mis on siin näitusel, pannakse vette Hiddekeli jõe suudmes ja me soovime teile Jumala-kiirust."

¹⁷ "Ja Issand Jumal istutas aeda, ja tegi mulla Issand Jumal, et kasvaks kõikisugu puud, mis armsad olid pealtnäha ja millest hea oli süüa." – The Book of Genesis.



Sellega lõppes meie intervjuu Kõrge Preestriga või kontinendi Valitsejaga.

IV osa

Alumises maailmas

Saime teada, et mehed ei abiellu enne kui nad on 75-100 aastased, et vanus, mil naised abielluvad on vaid veidi väiksem ja et nii mehed kui naised elavad sageli 600-800 aasta vanuseni ja mõnel juhul palju vanemaks.¹⁸

Järgmisel aastal käisime paljudes külates ja linnades, silmapaistvamad nende seas olid linnad Nigi, Delfi, Hectea, ja mu isa oli kutsutud mitte vähem kui pool tosinat korda, et üle käia kaardid, mis olid valmistatud töötlemata visanditest, milles oli ta algselt andnud maa ja vee piirjooned "väljaspool" Maakeral.

Mäletan, et kuulsin oma isa kommenteerimas, et hiigelinimrass "Suitseva Jumala" maal omas peaaegu sama täpset käsitlust geograafiast maakera "välispool" nagu omas keskmine kolledžiprofessor Stockholmis.

Oma reisiril jõudsin hiiglaslike puude metsa, mis oli Delfi linna lähedal. Nagu Piiblis öeldud, puud kõrgusid pikkusega üle 90 m ning läbimõõduga üle 9 m, kasvades Eedeni aias; Ingersoll, Tom Paine ja Voltaire oleks kahtlemata kuulutanud selle väljamõeldiseks. Kuid see on gigantse California sekvoiametsa kirjeldus; aga need California hiiglasel kahvatuvad tähtsusetuses kui võrrelda koljat-metsaga, leitud "seespool" mandril, kus on külluses vägevaid puid pikkusega 240-300 m ning läbimõõduga 30-36 m; lugematul arvul ning moodustab metsade leviala sadu miile, ulatudes kuni mereni.

Inimesed on äärmiselt musikaalsed ja õpetatud tähelepanuväärse tasemeni oma kunstides ja teadustes, eriti geomeetrias ja astronoomias. Nende linnad on varustatud valdavalt muusikapaleedega, kus tihti kuni kakskümmend viis tuhat hiiglaste rassi tugevat häält liitub kokku vägevaks kõige ülevama sümfoonia kooriks. Lapsed on mitte arvatud osalema õppeasutustes enne kui nad on kakskümmend aastat vanad. Siis algab nende koolielu ja kestab kolmkümmend aastat, millest kümme on ühtelugu pühendatud mõlemal sugupoolel muusika õppimiseks.

Nende peamised kutsealad on arhitektuur, põllumajandus, aiandus, suurte loomakarjade kasvatamine ja omapäraste transpordivahendite ehitamine maismaal ja vee peal sõitmiseks. Teatavate seadmetega, mida ma ei oska seletada, on neil side üksteise vahel kõige kaugemate vahemaade taha nende maal, õhuvooludel.

Kõik hooned on ehitatud silmas pidades eriti tugevust, vastupidavust, ilu ja sümmeetriat ja on arhitektuuri stiililt tunduvalt atraktiivsemad silmale kui ma iial kusagil mujal täheldanud olen.

Umbes kolm neljandikku Maa "sisemisest" pinnast on maismaad ja umbes üks neljandik on vett. Seal on palju tohutusuuri jõgesid, mõned voolavad põhja suunas ja teised lõunasse. Mõned neist jõgedest on 48 km laiused ja nendest tohututest

¹⁸ Josephus ütles: "Jumal pikendas esiisade eluiga, kes elasid enne veeuputust, arvestades nende voorusi ning andis neile sellega võimaluse arendada geomeetria ja astronoomia teadusi, mida nad olid avastanud; mida nad ei oleks teinud kui nad ei olnud elanud 600 aastat, sest ainult siis, kui on möödunud 600 aastat, on need geniaalsed aastad lõpule viimiseks." – Flammarion, Astronoomilised müüdid, Pariis lk 26

veeteedest, "sisemise" Maa põhja- ja lõunaosades, piirkondades, kus kogetakse madalaid temperatuure, kus moodustuvad need magevee jäämäed. Need siis lükatakse välja merele nagu tohutud jääkeeled ebanormaalsete veetormidega üleujutustena, mis kaks korda aastas pühivad kõik oma teelt.

Me nägime lugematul hulgal linnu-eluviisiga liike mitte suuremaid kui neid kohtab Euroopa või Ameerika metsades. On hästi teada, et viimase paari aasta jooksul on terved linnuliigid maalt kadunud. Kirjanik ütleb ühes hiljutises artiklis antud teemal:¹⁹

Kas on võimalik, et need hääbuvad linnuliigid loobuvad oma elamiskohast väljaspool ja leiavad varjupaiga "sisemises maailmas"?

Nii sisemaa mägedes kui mööda merekallast leidsime lindude elu kiirestisiginevana. Kui nad oma vägevad tiivad välja sirutasid, paistis mõnede lindude tiibade siruulatus 9 meetrit. Neid on väga erinevaid ja paljudes värvides. Meil lubati ronida kalju äärel ja vaadelda pesades mune. Pesas oli viis muna, millest igaüks oli vähemalt 60 cm pikkune ja läbimõõduga 38 cm.

Kui olime olnud Hectea linnas umbes nädala, viis professor Galdea meid merekääru, kus nägime tuhandeid kilpkonni piki liivast randa. Ma kõhklesin määramaks need suurte olendite suurus. Nende pikkus oli 7,5-9 m, laius 4,5-6 m ja kõrgus 2,1 m. Kui keegi neist oma pea välja sirutas, oli ta mõne võika merekoletise välimusega.

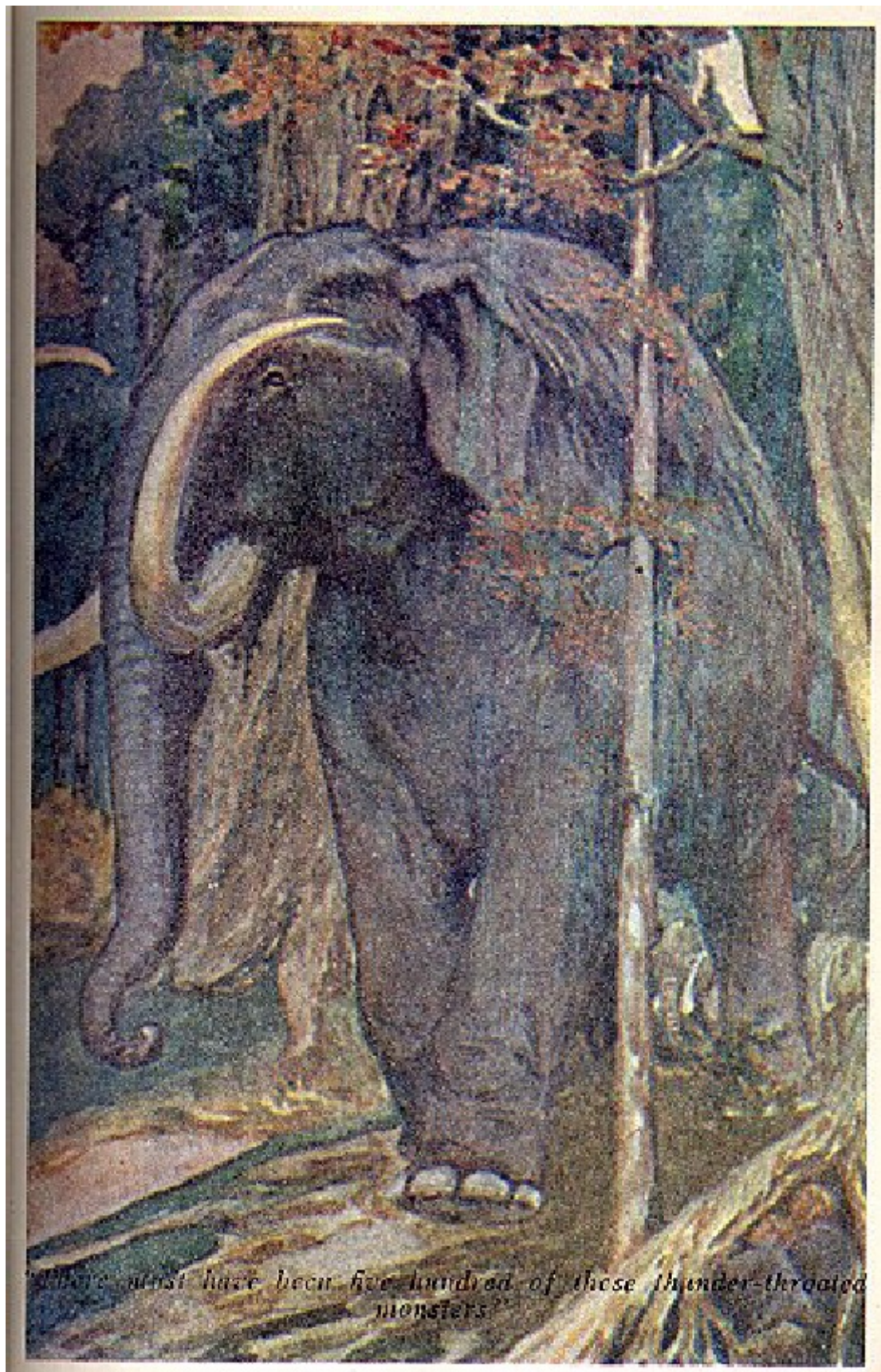
Iseäralikud tingimused "seespool" on soodsad mitte ainult tohututele lakkavatele heintaimede niitudele, hiigelpuudega metsadele ja taimse elu kõikidele vormidele vaid ka imeliste loomade elule.

Ühel päeval nägime suurt elevandikarja. Seal võis olla viissada neid mürisev-kõrigna monstrumeid oma rahutult vehkiva londiga. Nad rebisid tohutuid oksa puudelt ja tallasid väiksemad taimed põrmuks. Nad olid keskmiselt pikkusega üle 30 m ja kõrgusega 22-25 m.

Tundus, kui ma vahtisin selle imelise hiiglaslike elevantide karja peale, et olin uuesti elamas Stockholmi rahvaraamatukogus, kus olin veetnud palju aega uurimaks Miotseeni ajastu imet. Olin täidetud tumma hämmastusega ja minu isa oli sõnatu aukartusega. Ta hoidis mu kätt kaitsva haardega, justkui meid võiks tabada hirmus kahjustus. Olime kaks aatomit selles suurt metsas ja õnneks märkamatud selle suure karja elevantide poolt, kui nad eemaldasid sihitult ja kaugele, järgnedes liidrile nagu seda teeb lambakari. Nad närised lehti ja võrseid kasvavast rohust, mida nad kohtasid kui nad edasi liikusid, ja ikka ja jälle võppus taevavõlv nende sügavatest mõiretest.²⁰

¹⁹ "Peaaegu igal aastal näeb ühe või mitme linnuliigi lõplikku väljasuremist. Neljateistkümnest linnuliigist, leitud alates sajandi algusest ühel saarel – Lääne-India St Thomas'e saarel – on nüüd kaheksa kadunud."

²⁰ "Peale selle, sellel saarel oli palju elevanti ja seal oli toitu igat liiki loomade jaoks. Samuti on sellel maal mis iganes hästilõhnavaid asju, kas juurikad või heintaimed või metsad; või lillede või puuviljade, mis kasvavad ja õitsevad jõudsalt seal maal, destilleeritud tilgad." – Cratyluo Platoni.



Siin tõuseb maast igal õhtul ähmane uduloor ja see muutub vihmadeks kord 24 tunni jooksul. See suure niiskuse ja kosutava elektrilise valguse ja soojuse koondmõju on võib olla vohava taimestiku jaoks, samas äärmiselt laetud elektrilisel õhul ja

kliimatingimuste tasadusel võib olla palju pistmist kõikide loomade elu hiiglasliku kasvu ja pikaealisusega.

Kohati hargnesid tasased orud mitmete miilide viisi eemale iga suunas. "Suitsev Jumal" oma selge valge valgusega vaatas rahulikult alla. Oli joovastav elektriliselt küllastunud õhk, mis paitas põske nii tasakesi nagu haihtuv sosin. Loodus skandeeris hällilaulu rauges tuulekahinas, mille hingeõhk oli magusa pungade ja õitsemise aroomiga.

Olles kulutanud oluliselt rohkem kui aasta küllastamiseks mõnesid "sisemise" maailma paljudest linnadest ja palju vahepealseid maid ja rohkem kui kaks aastat on möödunud hetkest, mil sõitsime ülesjõge suure ekskursionlaevaga – otsustasime proovida oma õnne merel veelkord ning püüda naasta Maa "välisele" pinnale.

Andsime teada oma soovidest ja kuigi see oli neile vastumeelt, täitsid nad need kohe. Meie võõrustaja andis mu isale tema taotlusel erinevaid kaarte "sisemise" Maa pinna, selle linnade, ookeanide, merede, jõgede, merelahtede ja lahtede kohta. Samuti pakuti meile heldelt kotitäite viisi kullatükke – mõni neist nii suur kui hanemuna – nii palju kui riskisime oma väikest kalapüügi-paati koormata.

Õigel ajal olime tagasi Jehu's, kus veetsime ühe kuu remontides ja uuendades oma väikest kalapüügi luupi. Lõppude lõpuks sai see valmis ja sama laev "Naz", mis algsest meid avastas, võttis meid pardale ja me seilasime Hiddekeli jõe suudmesse.

Pärast seda kui meie hiiglaslikud vennad olid vette lasknud meie väikese veesõiduki, olid nad väga südamlikult kahetsevad jumalagajätul ja ilmutasid palju murelikkust meie turvalisus pärast. Minu isa vandus Jumalate Odini ja Thori nimel, et ta kindlasti naaseb uuesti aasta või kahe jooksul ja hüvitab neile teise külaskäigu. Ja nõnda me nendega hüvasti jätsimegi. Valmistasime end ette ja heiskasime purjed kuid seal oli vähe tuult. Olime tuuleta tunni jooksul pärast meie hiiglaslike sõprade lahkumist meie juurest kui nad oma tagasiteed alustasid.

Tuuled puhusid pidevalt lõunast, see tähendab, et need puhusid maa põhja avausest suunas, mida me teadsime, et on lõuna, kuid mis vastavalt meie kompassi suunaosutle näitas otse põhja.

Kolme päeva jooksul üritasime triivida ja halssida vastutuult kuid tulemusteta. Selle peale ütles mu isa: "Mu poeg, tagasi mööda sama marsruuti nagu meie tulime on praegusel aastaajal võimatu minna. Ma imestan, miks me ei mõelnud sellele varem. Me oleme siin olnud peaaegu kaks ja pool aastat; mistõttu praegu on hooaeg, kui päike hakkab särama lõunapoolsel maa avausel. Teravmägedel on pikad külmad ööd."

"Mis me peame siis tegema?" uurisin mina.

"On ainult üks asi, mida me teha saame," vastas isa "ja see on – minna lõuna suunas." Seega pööras ta veesõiduki vastassuunda ja andis sellele täiskäigu ja startis kompassi järgi põhja suunda, kuid tegelikult otse lõunasse. Tuul oli tugev ja meile tundus, et oleme tabanud hoovust, mis oli katkematu tähelepanuväärse kiirusega samas suunas.

Vaid neljakümne päevaga jõudsimme Delfi, linna, mida olime küllastanud meie giidide Jules Galdea ja tema abikaasa seltsis Gihon'i jõesuudme lähedal. Siin me peatusime kaks päeva ja olime võõrustatud väga külalislahkelt samade inimeste poolt,

kes olid tervitanud meid eelmisel külastusel. Saime mõningaid täiendavaid toite ja heisates jälle purjed, suundusime kompassi nõela järgi otse põhja.

Oma reisiril väljapoole sõitsime läbi kitsa kanali, mis tundus eraldava veekoguna kahe märkimisväärse maa-ala vahel. Meist paremal oli ilus rand ja me otsustasime maad uurida. Ankrusse jäädes kahlasime kaldale enne ohtlike ettevõtmiste jätkamist päevaks puhkama. Tegime lõkke ja viskasime sellesse mõned kõikad kuiva ajupuitu. Sel ajal kui mu isa mööda kallast uitas, valmistasin ahvatlevat sööki varudest, mida olime hankinud.

Seal oli kerge, helendav valgus, mille kohta isa ütles, et see tulenes päikesest, mis paistab sisse maa lõunaavausest. Sel ööl magasime sügavalt ja ärkasime hommikul reipana justkui oleksime olnud oma voodis Stockholmis.

Peale hommikusööki hakkasime tegema läbi sisemaa avastusretke ja ei läinud palju kui me silmasime mõnd lindu, keda määratlesime otsekohe kui pingviinide perekonda kuuluvaks. Nad on lennuvõimetus linnud kuid head ujujaid ja tohutu-suured, valge rinna, lühikeste tiibade, musta pea ja pika teravikulise nokaga. Seistes oli nende kõrgus 2,7 meetrit. Nad vaatasid meid veidi üllatunult ja peatselt paterdasid, pigem kõndisid vee poole ja ujusid põhja suunas minema.²¹

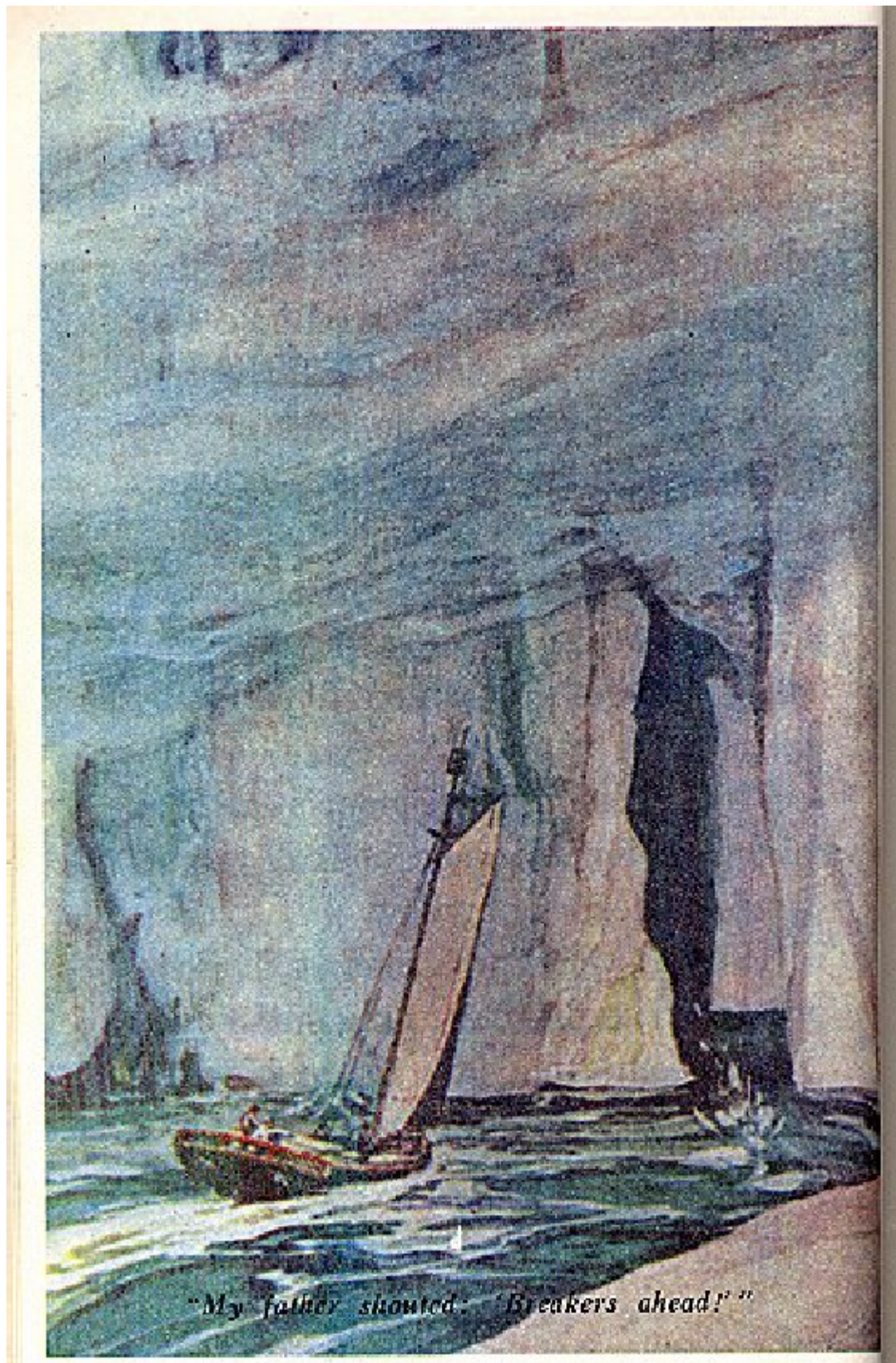
Sündmused, mis toimusid järgmisel ajal või enamal päeval on kehva kirjeldusega. Olime avatud ja jäävabal merel. Kuu meie arvestuse järgi oli november või detsember ja me teadsime, et nn lõunapoolus oli pöördunud päikese poole. Seega, kui kulgeme läbi ja eemale seesmisest "Suitseva Jumala" elektrilisest valgusest ja selle leebest soojusest, kohtusime valguse ja soojusega päikeselt, mis paistab sisse läbi maa lõunaavause. Me ei eksinud.²²

Oli aegu mil meie väike veesõiduk tõugatuna pideva ja visa tuule poolt, sööstis üle vete nagu nool. Tõepoolest, kui me oleksime kokku põrganud peidetud kivi või takistusega, oleks meie väike laev purunenud tulehakatise puiduks.

Lõpuks olime teadlikud, et atmosfäär oli muutumas absoluutselt külmemaks ja paar päeva hiljem ilmusid kaugel vasakul nähtavale jäämäed. Minu isa väitis, ja õigesti, et tuuled, mis täitsid meie purjed, tulid soojast kliimast "seestpoolt." Aastaaeg oli meile kindlasti kõige soodsam, et teha meie sööst "välisesse" maailma ja meie kalapüügi luubil üritada kiiresti läbi pugeada polaaralasiid ümbritseva külmutatud tsooni avatud kanalitest.

²¹ "Ööd poolustel pole kunagi nii pimedad kui teistes piirkondades, kuu ja tähed tunduvad olema kaks korda valgustavamad ja säravamad. Lisaks on siin pidev valgus, vaheldusrikkad varjud ja mängud, mis on üks veidramaid loodusnähtuste hulgast." – Rambrosson'i astronoomia.

²² "See fakt, mis annab polaarpäikese fenomenile selle suurima tähtsuse on see, et maa muutub isehelenduvaks; et, sealjuures valguse kui sellise, mille planeet on saanud keskel asuvast kehast, see näitab võimet säilitada helendavat protsessi laitmatult iseenesest." – Humboldt.



Me olime õige varsti kahe jäämäe vahel ja kuidas meie väike veesõiduk läbi kitsaste kanalite sai ja purustusi vältis, ma ei tea. Kompass käitus sama ebakainelt ja ebausaldusväärsel moel, läbides lõuna kõverat või maakoore serva, nagu oli teinud

meie sissetuleku teekonna põhjapoolsel sissepääsul. See tiirles, sukeldus ja tundus tegevat mida tahtis.²³

Ühel päeval kui olin laisalt vaadanud üle luubi külje selgesse vette, hüüdis mu isa: "Jäämäed eespool!" Vaadates üles nägin läbi tõusva udu valget objekti, mis kõrgus umbes 60 m kõrgusena, täiesti lõpetades meie edasiliikumise. Me langetasime purjed koheselt aga jäime hiljaks. Hetkega leidsime end kinnikiilutuna kahe koletu jäämäe vahel. Mõlemad olid käratsevad ja krigisevad oma kolleegist jäämäe vastu. Nad olid nagu kaks sõjajumalat võideldes ülemvõimu eest. Tõepoolest, me olime kuningate lahinguliinide vahel; puruneva jää täiskõlaline kõu oli nagu jätkuvad suurtükiväe kogupaugud. Jäärünkad suuremad kui maja olid sageli külgmise rõhu võimsa jõuga 30 m üles tõstetud, need värisesid ja kiikusid sinna ja tänna paar sekundit, siis langesid purunedes alla kõrvulukustava mõirgega, ja kadusid vahutavas vees. Nõndaviisi kestis jäähiiglaste võitlus enam kui kaks tundi.

Tundus, nagu oleks tulemas lõpp. Jää surve oli kohutav ja kuigi me ei olnud lõksus kokku kiilutud ohtlikus osas ja olime praegu veel ohust väljas, tonne kaaluva jää kerkimine ja murdumine, kui see kukkus laialipritsivalt siia ja sinna vetesügavustesse, täitis meid vapustava kartusega.

Lõpuks, meie suureks rõõmuks, jää krigisemine lakkas ja suur mass hajus mõne tunniga aeglaselt osadeks, ning, nagu oleks tehtud ettenägelik tegu, täpselt meie ees asetes lahtine kanal. Kas peaksime riskima sõita meie väikese veesõidukiga sinna avausse? Kui surve jälle tuleb, jahvatatakse meid koos meie väikese luubiga olematuks. Otsustasime võimaluse vastu võtta ja seega heiskasime purjed soodustavale tuulele ja peagi alustasime väljasõitu nagu ratsahobune, joostes selles avatud vee tundmatus kitsas kanalis kadalippu.

V osa

Jäärüngaste keskel

Järgmised nelikümmend viis päeva meie ajast kulus jäämägede vahel laveerimiseks ja kanalite jahtimiseks; tõepoolest, kui me ei oleks olnud soositud tugeva lõunatuule ja väikese paadiga, siis kahtlen, kas seda lugu olekski kunagi maailmale antud.

Lõpuks, see oli hommikul, kui mu isa ütles: "Mu poeg, ma arvan, et me saame näha kodu. Oleme peaaegu jääst läbi. Vaata! Meie ees on avatud vesi."

Siiski leidis paar jäämäge, mis olid triivinud kaugele põhja suunas avavette meie ees mõlemal küljel, ulatudes mitme miili kaugusele. Otse meie ees ja kompassi järgi, mis oli nüüd õiglus ise, otse põhjas, laius avameri.

²³ Kaptan Sabine ütleb "Reisid Arktika piirkondades" leheküljel 105: "Geograafilise suuna ja magnetjõudude tugevuse määramist maapinna eri kohtades on peetud eriti vääriliseks uuringuobjektiks. Uurida maakera erinevaid osi, häälbimist, magnetjõu kalduvust ja tugevust, ja nende perioodilisi ja põliseid muutusi, ja vastastikuseid suhteid ja sõltuvust – saaks nõuetekohaselt uuritud ainult liikumatutes magnetilistes observatooriumides."

"Oh mis imelist lugu me inimestele Stockholmis räägime," jätkas isa, samas vabandatava ülevuse ilme kiirgamas välja tema ausast näost. "Ja mõtle kullatükkidest, mis trümmis peidus on!"

Ütlesin lahkeid kiidusõnu oma isale mitte üksnes tema meelegendluse ja vastupidavuse vaid ka tema kohkumatu kõigeiks valmis oleva maadeavastajana olemise eest, ning tehtud reisi eest, mis töötas nüüd edukat lõppu. Samuti olin tänulik, et ta oli kogunud rikkalikult kulda, mida olime koju vedamas.

Hetkel, kui õnnitlesime end tubli hulga toiduvarude ja vee suhtes mida ikka veel varuks oli ja ohtudest pääsemise üle, olime jahmunud kuuldes kõige kohutavamast plahvatusest, mille põhjustas tohutu jäämäe lõhenemine. See oli kõrvulukustav mõire nagu tulistaks tuhat suurtükki. Olime purjetanud samal ajal suure kiirusega ja juhtusime olema koletu jäämäe lähedal, mis kõike arvesse võttes oli kui liikumatu kaljukindel saar. Tundus siiski, et jäämägi oli lõhenenud ja murdunud, misjärel hiiglaste, mille ääres me purjetasime, tasakaal hävis ja see hakkas vette vajuma meie poolt. Minu isa aimas kiiresti ette ohtu, enne kui ma mõistsin selle kohutavaid võimalusi. Külili vette vajudes võttis jäämägi enda alla sadu meetreid ja kui see ümber pöördus, tabas tekkinud laine meie kalapüügi-veesõidukit nagu kang tugipunktilt ja viskas meie luubi õhku nagu see oleks olnud jalgpall.

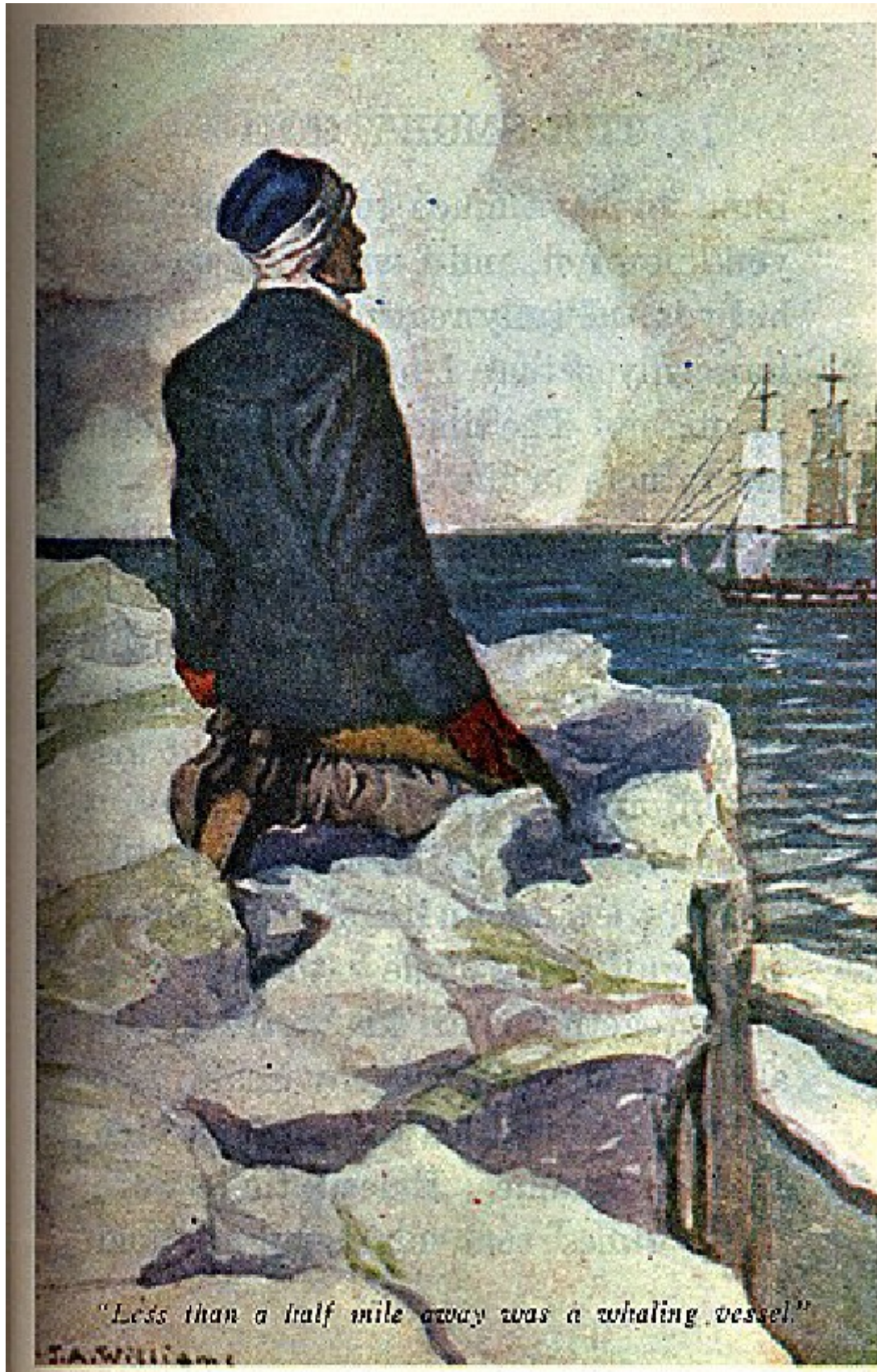
Meie paat kukkus langedes jäämäele, mis selleks ajaks oli keeranud teise külje ülespoole. Minu isa oli veel paadis, olles takerdunud taglasesse, kuigi mind visati umbes kümmekond meetrit eemale.

Kargasin kiiresti jalule ja hüüdsin isa, kes vastas: "Kõik on hästi." Just siis hakkasin taipama toimuvat. Õuduste õudus! Veri tardus mu soontes. Jäämägi oli ikka veel liikumises ja selle suur kaal ja jõud ümberkukkumises põhjustas selle ajutise sukeldumise. Ma sain täielikult aru, mida imev veekeeris tekitab keset veemaailmu igal pool. Nad sööstaksid keerise sügavikku kogu oma raevus, nagu valge-kihv hundid innukalt inimest omale saagiks saama.

Selle hingeahastuse kõrghetkel mäletan ma meie paadi pörkimist, mis oli külili vajunud, ja imekspanu kui see ennast ise parandaks ja kui mu isa võis pääseda. Kas see oli meie võitluste ja seikluste lõpp? Oli see surm? Kõik need küsimused vilksasid läbi mu meelte sekundi mürdosa vältel, ning hetk hiljem olin haaratud elu ja surma võitlusesse. Raskekaaluline jäämonoliit vajus allapoole ja külm vesi vulises ümber minu meeletus vihas. Ma olin pangal läbimärjana. Järgmisel hetkel kaotasid teadvuse.

Kui ma meeled osaliselt selginesid ja pooluppu minestusest üles ärkasin, leidsin end märjana, kangestununa ja peaaegu külmununa jäämäel lamamas. Aga siin polnud märkigi mu isast või meie väikesest kalapüügi luubist. Hiiglaslik mägi oli rahunenud ja oma uues tasakaalus kõrgus see ehk 15 m üle lainete. Selle jääsaare pealse platoo pindala võis olla umbes 2000 m².

Armastasin oma isa väga ja olin murest murtud tema kohutava surma tõttu. Kirusin saatust, et ka minul ei olnud lubatud magada temaga koos ookeanisügavustes. Lõpuks tõusin jalgele ja vaatasin ümberringi. Ülal punakasviolette kupliga taevas, rannatu roheline ookean all ja ainult aeg-ajalt mõni eristatav jäämägi! Mu süda vajus alla lootusetus ahastuses. Ettevaatlikult valisin välja teekonna üle jäämäe teisele poole, lootes, et meie kalapüügi veesõiduk oli tervena seal.



Sõndasin arvata, et see on võimalik, et võib isa veel elada? See oli aga lootusekiir, mis lõi lõkkele mu südames. Aga etteaimamine sojendas verd mu soontes ja käivitas nagu mõned haruldased ergutid käre verevoolu läbi iga mu keha kiu.

Roomasin tihedalt vastu jääd jäämäe järsule poolele ja piilusid kaugemale ette, lootes, ikka lootes. Siis tegin ringi ümber mäe, vaadates üksikasjalikult üle teekonna iga meetri ja nõnda tegin ringi ringi järel. Üks osa mu ajast oli kindlasti muutunud hulluks, samas teine pool, usun ma ja kuni tänase päevani, oli täiesti mõistlik.

Olin teadvusel olles teinud tosin ringi ja kuigi üks osa minu intellektist teadis, kõigil põhjustel, et ei olnud mingitki lootust, siiski mõned kummalised lummavad meeltesegadused võlusid ja sundisid mind ootusega veel end petma. Teine osa mu ajast tundus ütlevat mulle, et puudus vähimigi võimalus, et mu isa on elus; seega, kui ma lõpetan ringiratast palverännaku tegemise, kui ma peatun kasvõi üheks hetkeks, oleks kaotus kinnitust saanud ja kui peaksin seda tunnistama, tundsin, et siis ma läheksin hulluks. Seega, tund tunni järel jalutasin ringi ja ringi, kartes peatuda ja puhata aga olin füüsiliselt võimetu, et veelgi jätkata. Oh! Õuduste õudus! Kaduda ära selles kaugelasetsevas veteavaruses ilma toidu ja joogita ja elukohaks ainult ohtlik jäämägi. Mu süda vajus alla minu sees ja kõik lootusekiired olid hääbumas musta meeletehisesse.

Siis pikendati Päästja kätt ja surma-taoline üksinduse vaikus muutus kiiresti väljakannatamatuks, olles äkki katkestatud signaalrelvast tulistamisega. Vaatasin üles jahmunud hämmastusega ja nägin vähem kui pool miili eemal täispurjedes vaalapüügilaeva liikumas minu poole.

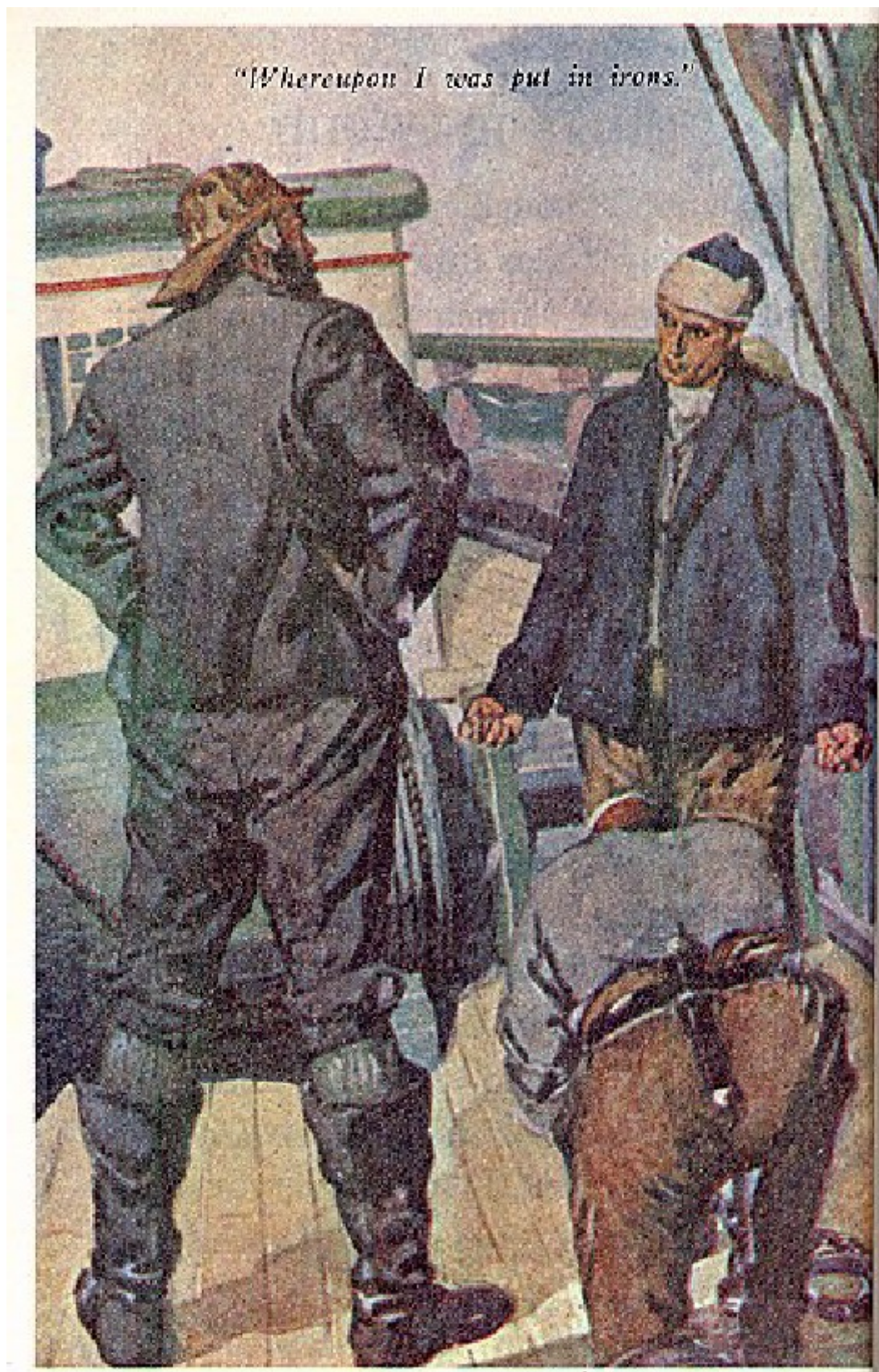
Imselt oli minu jätkuv tegevus jäämäel äratanud nende tähelepanu. Tullis lähedale lasid nad välja paadi ning laskusid ettevaatlikult jää servani ja ma olin päästetud, ja veidi hiljem tõstetud vaalapüügilaeva pardale.

See oli Šoti vaalapüügilaev "Arlington." See oli alustanud Dundee'st septembris ja suundus kohe Antarktikasse vaalade otsingule. Kapten Angus MacPherson tundus heatahtlik, kuid distsipliini asjus, nagu ma peatselt teada sain, valdas raudset tahet. Kui ma püüdsin talle öelda, et olin tulnud Maa "seest", vaatasid kapten ja vanemtüürimees üksteisele otsa, raputasid oma pead ja nõudsid minu paigutamist narisse laeva arsti range järelevalve alla.

Olin väga nõrk toidupuudusest ja ei saanud magada mitu tundi. Kuid pärast paari päeva puhkamist sain ühel hommikul ja ennast riidesse pandud küsimata luba arstilt või kelleltki teiselt ja ütlesin neile, et olin terve mõistusega nagu igaüks.

Kapten kutsus mind enda juurde ja jälle küsitles mind selle kohta, kust ma tulid ja kuidas ma sain üksi olla jäämäel kaugel Antarktika ookeanis. Ma vastasin, et olin just tulnud Maa "seest" ja hakkasin talle jutustama, kuidas mu isa ja mina olime läinud Maa sisse Teravmägede juurest ja välja tulnud Maa lõunapooluse kaudu, misjärel pandi mind raudu. Hiljem kuulsin, et kapten ütles tüürimehele, et ma olin nii hull kui märtsi jänes ja et ma pean jääma aresti kuni ma saan piisavalt mõistlikuks, et anda endast tõest seletust.

Lõpuks pärast paljusid anumisi ja paljusid lubadusi vabastati mind raudadest. Seega otsustasin välja mõelda mõnd lugu, mis rahuldaks kaptenit ja mitte kunagi enam puudutada minu reisi "Suitseva Jumala" maale, vähemalt seni, kuni saan olla ohutult sõprade seas.



Kahe nädala jooksul lubati mul võtta koht kui ühena meremeestest. Veidi hiljem küsis kapten minult selgitust. Ütlesin talle, et minu kogemus oli nii jube, et ma ei julge oma mälus sobrada ja lunisin teda lubada jätta küsimus vastuseta kuni teatud

ajani tulevikus. "Ma arvan, et olete toibunud tublisti," ütles ta, "kuid te ei ole terve mõistuse poolest veel heal järjel." "Lubage mulle sellist tööd, millist võite mulle määrata," vastasin ma "ja kui see ei kompenseeri teie kulusid piisavalt, maksan teile kohe kui jõuan Stockholmi – viimse kui sendi." Sellega oli küsimus edasi lükatud.

Lõpuks Stockholmi jõudes, nagu juba jutustasin, leidsin, et minu hea ema oli läinud hingusele rohkem kui aasta tagasi. Olen ka rääkinud, kuidas sugulase reetlikkus mind hiljem hullumajja sulges, kus viibisin 28 aastat – näivalt lõputut aastat – ja hiljem, pärast minu vabastamist, kuidas pöördusin 27 aastaks tagasi kaluriellu ja kuidas ma seejärel Ameerikasse tulin, ning lõpuks Los Angelesse, Californiasse. Aga see kõik võib olla lugejale vähe huvipakkuv. Tõepoolest, mulle tundub, et minu imeliste reiside ja kummaliste seikluste haripunktiks oli see, kui Šoti purjelaev võttis mu pardale jäämäelt Antarktika ookeanis.

VI osa

Kokkuvõtteks

Järeldades sellest minu seikluste ajaloost, soovin avaldada, et usun kindlalt, et teadus on Maa kosmoloogia suhtes veel lapsekingades. On veel nii paljut, mis on kaotsi läinud, mida pole maailma poolt tunnustatud igapäevateadmistena ja teadmatus püsib seni kuni "Suitseva Jumala" maa on tundmatu ja meie geograafide poolt tunnistamata.

See on maa kust tulid tohutud seedripalgid, mida on leitud maadeavastajate poolt avatud vetes kaugel üle maakera Põhja-ääre, samuti mammutite kehad, kelle luid on leitud suurtes lademetes Siberi rannikul.

Põhja maadeavastajad on teinud suure töö. Sir John Franklin, De Haven Grinnell, Sir John Murray, Kane, Melville, Hall, Nansen, Schwatka, Greely, Peary, Ross, Gerlache, Bernacchi, Andree, Amsden, Amundson ja teised on kõik püüdnud vallutada külmutatud mõistatuslikku kindlust.

Usun kindlalt, et Andree ja tema kaks vaprat kaaslast Strindberg ja Fraenckell, kes sõitsid ära õhupallis "Oreon" Lääne-Teravmägede looderannikult pühapäeva pärastlõunal 11. juuli 1897, on nüüd "sisemises" maailmas ja kahtlemata osalevad meelelahutustes nagu mu isa ja mina olime lõbustatavad heasüdamliku hiiglaste rassi poolt, kes asustavad sisemist Atlandi mandrit.

Arvestades minu tagasihoidlikkust, olles pühendanud aastaid nendele probleemidele, olen hästi kursis aktsepteeritud gravitatsioonidefinitsioonidega, samuti magnetnõela tõmbumiste põhjustega ja ma olen valmis ütleva, et see on minu veendumus, et magnetnõel on mõjutatud ainult elektrivoolust, mis täielikult ümbritseb maad nagu rõivas, ja et need elektrivoolud lõputu vooluna väljuvad maakera silindrilise avause lõunatipust, laiali valgudes ja laotades end üle kogu "välis"pinna ning tormavad hullupööra oma suunaga põhjapooluse poole. Ja kuigi need voolud näiliselt sööstavad kosmosesse maakera avause kumeruselt või servalt, siiski need langevad taas

"seesmisele" pinnale ja jätkavad oma teed lõuna suunas piki sisemist maakoort nn lõunapooluse avause juurde.²⁴



Nagu raskusjõud, keegi ei tea, mis see on, mis põhjustab õuna langemist, või kas 240 km sügavusel maa sees, väidetavalt pooltel teel läbi maakoore, on olemas mõned võimsad magnetkivi ligitõmbed, mis seda tõmbab. Seega, kas õun, kui see lahkub puuoksa küljest, on tõmmatud või lükatud allapoole lähima vastupanu punktini, on füüsikaõpilastele teadmata.

Sir James Ross väitis, et ta avastas magnetpooluse umbes 74 kraadil põhjalaiusel. See on vale – magnetpooluseks on täpselt pool vahemaad läbi maakoore. Seega, kui maakoore paksus on 480 km, mis on vahemaa minu hinnangul, siis magnetpoolus on kahtlemata 240 km sügavusel maa sees, seda saab tõestada testiga. Ja selles konkreetses punktis 240 km sügavusel gravitatsioon lakkab, muutub neutraliseerituks; ja kui me liigume kaugemale sellest punktist maakera "sisemuse" suunas, suureneb geomeetriselt vastupidine külgetõmbejõud võimsuses niikaua kuni teine 240 km distantis saab läbitud, jõudes Maa "sisemisele" pinnale.

Seega, kui auk oleks puuritud läbi maakoore Londonis, Pariisis, New Yorgis, Chicagos või Los Angeleses sügavusega 480 km, saaks ühendada kaks pinda. Kuigi inertis ja kaaluimpulss väheneb "väljastpoolt" sissepoole liikudes, kandub see palju edasi magnetvälja keskusest, siiski, enne kui jõutakse Maa "sise"pinnani kiirus järk-

²⁴ "Hr Lemstrom järeldab, et elektrilahendused, mida saab näha ainult spektroskoobi abil, on olemas üle kogu maakera, ja et eemalt võib see välja näha nagu virmaliste nõrk kuma, kahvatu ja lõõmava valguse nähtus, mis on mõnikord nähtav Teravmägede mägedel." – Arktika käsiraamat, lk 739.

järgult väheneb, peale möödumist poolel teel olevast punktist lõpuks peatub ja langeb kohe tagasi "välis"pinna poole ja jätkab võnkumist nagu õõtsuv pendel eemaldatud toitest, kuni see lõpuks toetub magnetlehele või sellele konkreetsele punktile täpselt poolele maakoore "välis"pinna ja "sise"pinna vahemaale.

Maa tiirlemine oma igapäevases keerlemistegevuses ümber oma spiraalse pöörlemise – kiirusel üle 1600 km/tunnis, ehk umbes 27 km/sekundis – teeb sellest suure elektrit esile kutsuva keha, suure masina, vägeva väeti-inim-tehtud dünamo prototüübi, mis parimal juhul on vaid mannetu imitatsioon looduse originaalist.

Selle sisemine Atlantise mandri orud, ääristatud kaugeima põhja ülemiste vetega, on hooaegadel kaetud kõige suurejoonelisemate ja lokkavate lilledega. Mitte sadu ja tuhandeid, vaid miljoneid hektareid, kust õietolm või õied on kantud kaugele peaaegu igas suunas maakera spiraalse pöörlemisega ja sellest tuleneva tuule tegevusega; ja see ongi need õied või õietolm suurtelt õieniitudelt "seestpoolt", mis toodab värvilist lund Arktika piirkondades, mis on nii täiesti müstiline Põhja uurijatele.²⁵

Kahtlemata, see uus maa "seespool" on kodu, inimkonna hääl, ning vaadeldes meie tehtud avastuste platvormilt, peab tingimata omama kõige olulisemat seost kõikide füüsiliste, paleontoloogiliste, arheoloogiliste, filoloogiliste ja mütoloogiliste antiikaja teooriatega.

Sama idee tagasipöördumisest mõistatuste maale – kõige algusesse – inimese päritollu – on olemas Egiptuse pärimuses varasematest maapealsetest jumalate piirkondadest, kangelased ja inimesed Manetho ajaloolistes katkendites, täielikult kontrollitud ürikute kaudu, mis on võetud uematest Pompei arheoloogilistest väljakaevamistest, samuti Põhja-Ameerika indiaanlaste traditsioonides.

Nüüd on üks tund peale keskööd – siin on uus aasta 1908 ja see on kolmas päev sellest, ja millal on viimaks lõppenud minu kummaline reise ja seikluste üleskirjutus mille soovin anda maailmale. Ma olen valmis ja isegi igatsen rahumeelset puhkeaga, millele, ma olen kindel, saavad järgnema elu eksamid ja elumuutused. Olen aastatelt vana ja küpsenud nii seikluste kui muredega kuid rikas väheste sõprade poolest, kellega olen end sidunud oma võitluses elada õiglast ja ausat elu. Nagu lugu, mis on peaaegu räägitud, on ka mu elu hääbumas. Aimdus on tugev minus, et ma ei ela, et näha järgmist päikesetõusu. Seega lõpetan oma sõnumi.

Olaf Jansen.

²⁵ Kane, I osa lk 44, ütleb: "Me möödusime Sir John Ross'i 'karminpunastest kaljudest' 5. augusti hommikupoolikul. Punase lume laiike, kust nad saavad oma nime, võib näha selgelt kümne miili kaugusele kaldast."

La Chambre ütleb Andree õhupalli ekspeditsiooni aruandes leheküljel 144: "Amsterdami saarel on lumi toonitud punasega väga kaugele, ja õpetlased on seda kogunud mikroskoopliseks uurimiseks. Selles on esitatud faktiliselt teatavad eripärad; arvatakse, et see sisaldab väga väikesi taimi. Scoreby, kuulus vaalapüüdja, on seda juba märkinud."

VII osa

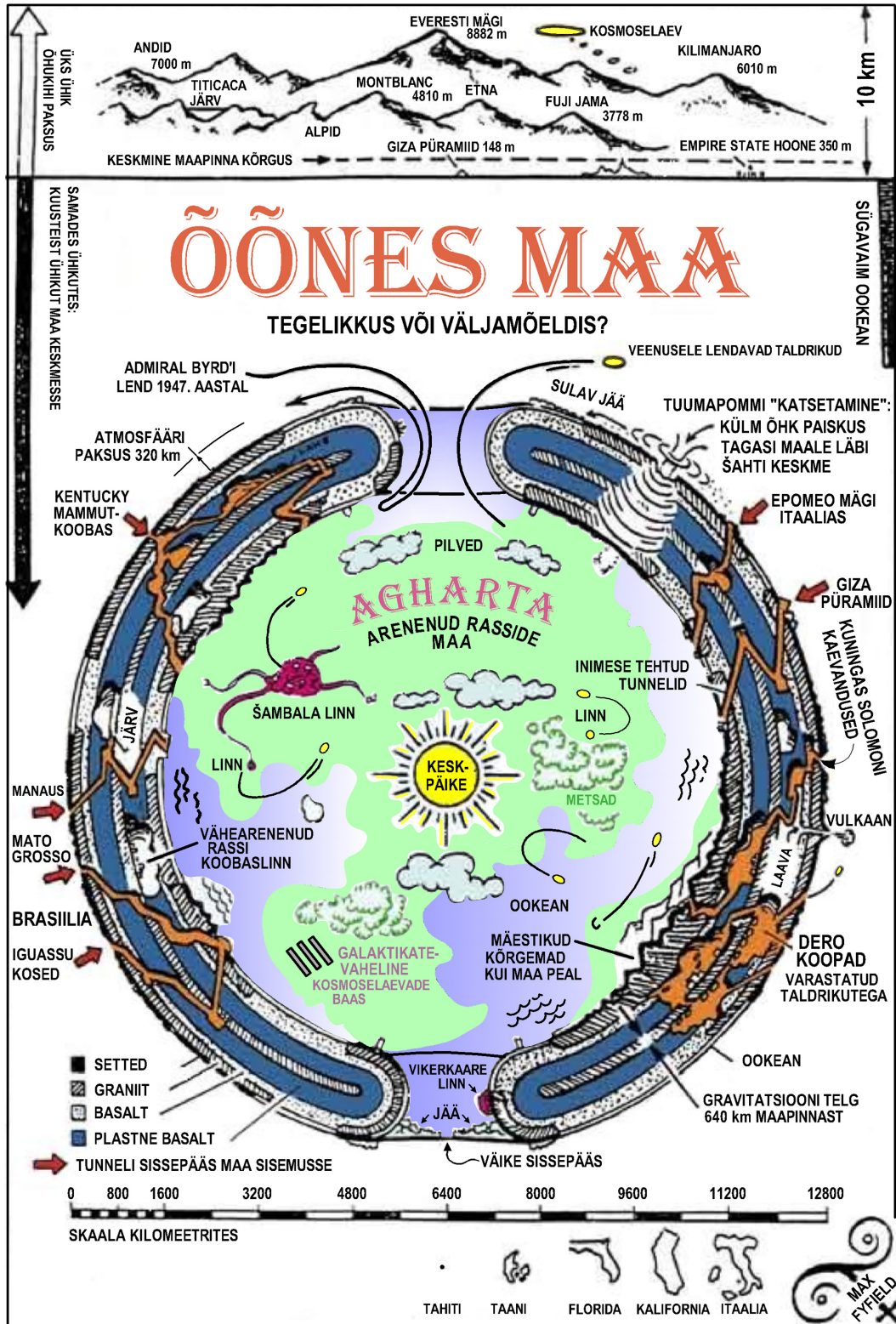
Autori järelsõna

Kohtasin palju raskusi Olaf Janseni käsikirjade dešifreerimisel ja toimetamisel. Siiski olen võtnud endale vabaduse ümber nimetada vaid väga vähesed väljendid ja seda nii, et pole kuidagi muutnud nende olemust või tähendust. Originaalteksti ei ole midagi lisatud ega seda kärbitud.

Mul on võimatu väljendada oma arvamust Olaf Janseni imeliste avalduste väärtuse või usaldusväärsuse kohta. Siin antud kirjeldus kummalisest maast ja inimestest, keda ta külastas, linnade asukohad, jõgede nimed ja suunad ja muu info siin üheskoos vastab igati töötlemata joonistele, antud minu voli alla selle iidse norralase poolt, kelle joonistused koos käsikirjaga on mul kavas mõnel hilisemal kuupäeval anda Smithsoniani institutsiooni, et säilitada neid nende jaoks, kes on huvitatud "kaugeima Põhja" saladustest – külmutatud vaikuse ring. On kindel, et on olemas palju asju vedakirjanduses – "Josephus", "Odüsseia", "Ilias", Terrien de Lacouperie "Varane Hiina tsivilisatsiooni ajalugu", Flammarion'i "Astronoomia müüdid", Lenormant'i "Ajalo algus", Hesiodo'se "Teogoonia", Sir John de Maundeville kirjutised ja Sayce'i "Mineviku kroonikad", mis pehmelt öeldes on kummalises kooskõlas pealtnäha uskumatu tekstiga, leitud vana norralase Olaf Janseni kollasest käsikirjast ja on nüüd esimest korda antud maailmale.

LÕPP

Kellegi tehtud kaart, kes väidab, et on viibinud Maa sees.



Tõlkinud Aigar Säde